

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Н.М. Сіренко, І.Г. Волкова

Податки і податкова система

Курс лекцій

Миколаїв
2014

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від **21.01.2014** р., протокол № 7.

ЗМІСТ

Тема 1. СУТНІСТЬ І ВИДИ ПОДАТКІВ.....	4
Тема 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ.....	9
Тема 3. ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ.....	14
Тема 4. ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ.....	20
Тема 5. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ.....	25
Тема 6. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.....	30
Тема 7. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК.....	34
Тема 8. МИТО.....	39
Тема 9. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	44
Тема 10. ПЛАТЕЖІ ЗА РЕСУРСИ ТА ПОСЛУГИ.....	51
Тема 11. ФІКСОВАНИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ПОДАТОК.....	57
Тема 12. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	60
Тема 13. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ.....	64
Тема 14. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК.....	69
Тема 15. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В СИТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ.....	77
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	85

Тема 1. СУТНІСТЬ І ВИДИ ПОДАТКІВ

План

- 1. Об'єктивнаобумовленість і суть податків.*
- 2. Функціїподатків.*
- 3. Класифікаціяподатків*

-1-

Податок – одне з основних понять фінансової науки; одночасно економічне, господарське і політичне явище реального життя.

Податки — це система обов'язкових платежів, які сплачуються юридичними та фізичними особами до централізованого фонду фінансових ресурсів держави. З точки зору економічної теорії - це частина фінансових відносин, пов'язана з процесом перерозподілу частини вартості ВВП, і формування фонду грошових коштів держави, необхідних для утримання державних структур і фінансування суспільних благ.

Умови виникнення податків:

- 1) утворення держави;
- 2) суспільний поділ праці та формування товарно-грошових відносин.

Існує 3 види обов'язкових платежів:

- 1) плата;
- 2) відрахування;
- 3) податки.

Основною особливістю плати як обов'язкового платежу є наявність конкретного еквівалентного обміну (плата за воду). Справляння її обумовлено існуванням державної власності на ресурси чи послуги.

Відрахування— передбачає цільове призначення коштів, що надходять до централізованих фондів грошових ресурсів держави.

Податок як фінансову економічну категорію характеризують такі ознаки:

- 1) примусовий характер;
- 2) безеквівалентність;

- 3) відсутність цільового використання;
- 4) законодавча регламентація;
- 5) однаковий підхід до всіх платників;
- б) зміна форми власності.

Податки мають не тільки економічний, а й соціальний характер. Вони є своєрідною ціною за суспільні блага і трансфертні платежі, які отримують громадяни країни.

Таким чином, *податки (збори) до бюджетів та державних цільових фондів* – це обов'язкові внески до бюджету відповідного рівня або цільового фонду, здійснювані платниками податків на умовах, що визначаються законодавством України про оподаткування.

-2-

Функції тієї чи іншої категорії показують прояв сутності даного поняття в динаміці та русі. Податки виконують дві основні функції: фіскальну та регулюючу.

Фіскальна — забезпечує мобілізацію коштів у розпорядження держави, формування централізованих фінансових ресурсів як фінансової основи виконання державою покладених на неї функцій. З боку фіскальної достатності до податків висувуються такі вимоги:

- а) обов'язковість сплати незалежно від форми власності (якщо не передбачені пільги);
- б) рівномірність надходження за територіями;
- в) рівнонапруженість та стабільність надходження до бюджету.

Існування регулюючої функції пов'язано з тим, що податки безпосередньо впливають на вартісний розподіл пропорцій ВВП. Вона реалізується через вплив податків на різні сторони діяльності суб'єктів господарювання, стимулюючи або стримуючи темпи відтворення та розвитку, збільшуючи або зменшуючи накопичення капіталу, розширюючи або звужуючи

платоспроможний попит населення. Тому необхідно оптимально поєднувати інтереси платників податків та держави.

Виконання податками *регулюючої* функції є достатньо складним процесом, який залежить від правильного вирішення таких питань.

1. *Визначення об'єкта оподаткування.* Згідно з чинним законодавством оподатковується прибуток, вартість майна, сума заробітної плати, вартість товарної продукції, обсяг реалізації та ін.

2. *Визначення джерел сплати податків.* Такими джерелами можуть бути: прибуток, частина виручки від реалізації продукції (сплата АП, ПДВ, мита).

3. *Встановлення розміру ставок податків та методики їх розрахунку.* Податкові ставки можуть бути універсальними і диференційованими. Вони можуть встановлюватися в грошовому вираженні на одиницю оподаткування, а також у відсотках до об'єкта оподаткування. Відсоткові ставки можуть бути пропорційними (не залежать від розміру об'єкта оподаткування), прогресивними (зростають зі збільшенням об'єкта оподаткування), регресивними (знижуються зі збільшенням об'єкта оподаткування).

4. *Встановлення термінів сплати податків.* Для різних податків вони різні і залежать від об'єкта оподаткування, розміру податків і джерел сплати.

5. *Надання податкових пільг.*

6. *Застосування штрафних санкцій за порушення податкового законодавства суб'єктами господарювання.* Штрафні санкції застосовуються за таких порушень: неподання або несвоєчасне подання необхідних документів, форм звітності до органів податкової служби; несплата в установлений термін податків та інших обов'язкових платежів державі; приховування об'єктів від оподаткування, умисне заниження суми податку.

Податки є досить складною фінансовою категорією і потребують певної класифікації. Більшість економістів класифікують податки за економічним

змістом, формою оподаткування, державними структурами, які встановлюють і стягують ті чи інші податки і збори.

Розглянемо класифікацію податків за такими критеріями:

1. За економічним змістом:

- ✓ на доходи;
- ✓ на споживання;
- ✓ на майно;

Податки на доходи — це група податків, податковою базою яких є наявність доходу чи прибутку. Ця група забезпечує оподаткування доходів в процесі їх отримання (податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб).

Податки на споживання — це група обов'язкових платежів, що безпосередньо оподатковують процеси споживання. Розмір їх закладений в ціну товару (ПДВ).

Податки на майно - передбачають справляння обов'язкових платежів, податковою базою яких є майно і майновий стан платника податку (податки на землю, нерухомість, капітал).

2. За формою оподаткування:

- ✓ прями;
- ✓ непрямі.

Прямі податки, сплата яких безпосередньо пов'язана з платником податку і податковою базою, причому платник та його носій співпадають (податок з прибутку).

Непрямі податки, сплата яких пов'язана з ціноутворюючими механізмами і платник податку не завжди є його носієм (АП, ПДВ, мито).

3. Залежно від рівня державних структур, які встановлюють податки:

- ✓ загальнодержавні;
- ✓ місцеві.

Загальнодержавні податки — це обов'язкові платежі, які затверджуються і запроваджуються найвищими органами влади і їх справляння є обов'язковим на всій території країни.

Місцеві податки — це такі обов'язкові платежі, які приймаються і запроваджуються місцевими органами влади базового рівня і обов'язковість яких характерна для певної території.

У фіскальній практиці можливі три варіанти запровадження місцевих податків:

- 1) згідно з переліком, який встановлюється найвищими органами влади в державі;
- 2) як надбавка до загальнодержавних податків і зборів;
- 3) відповідно до повної автономії рішень місцевих органів влади.

4. За способом зарахування:

- ✓ регулюючі;
- ✓ закріплені.

Регулюючі податки — це обов'язкові платежі, які надходять до декількох рівнів бюджетної системи.

Закріплені податки — це обов'язкові платежі, які надходять тільки до одного рівня бюджетної системи (всі місцеві податки).

5. За методом нарахування:

- ✓ розкладні;
- ✓ окладні (квотарні).

Розкладні податки — це група обов'язкових платежів, які накладаються на платників в абсолютних розмірах залежно від певної суми податкових надходжень (тут немає податкової бази).

Окладні податки передбачають справляння обов'язкових платежів за певними ставками — квотами, залежно від наявності податкової бази.

6. За співвідношенням між ставкою податку та величиною об'єкта оподаткування:

- ✓ прогресивні;
- ✓ пропорційні;
- ✓ регресивні.

7. За суб'єктом оподаткування:

- ✓ податки, які сплачують юридичні особи;
- ✓ податки, які сплачують фізичні особи.

Тема 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

План

- 1. Склад податкової системи України.*
- 2. Податкове законодавство України.*

-1-

Податкова система - це сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та до державних цільових фондів, що справляються у встановленому законами України порядку. У більш широкому розумінні податкова система включає правові основи оподаткування, виконавчо-контролюючі органи, порядок розроблення та законодавчого закріплення формальних правил оподаткування, неформальні правила оподаткування.

Слід зауважити, що встановлення й скасування податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та до державних цільових фондів, а також пільг їх платникам здійснюються Верховною Радою України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим і сільськими, селищними, міськими радами відповідно до Податкового кодексу України.

При цьому, Верховна Рада України встановлює на території України загальнодержавні податки та збори і визначає:

- ✓ перелік загальнодержавних податків та зборів;
- ✓ перелік місцевих податків та зборів, установлення яких належить до компетенції сільських, селищних та міських рад;

До повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим належать:

- ✓ установлення на території Автономної Республіки Крим плати за користування надрами (крім плати за користування надрами для видобування

корисних копалин загальнодержавного значення), у межах його граничних ставок;

✓ визначення розміру і надання додаткових податкових пільг у межах сум, що надходять до бюджету Автономної Республіки Крим відповідно до статті 69 Бюджетного кодексу України.

Сільські, селищні, міські ради в межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих податків та зборів.

Принципами побудови системи оподаткування є:

✓ стимулювання науково-технічного прогресу, технологічного оновлення виробництва, виходу вітчизняного товаровиробника на світовий ринок високотехнологічної продукції;

✓ стимулювання підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності - введення пільг щодо оподаткування прибутку (доходу), спрямованого на розвиток виробництва;

✓ *обов'язковість* - упровадження норм щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), визначених на підставі достовірних даних про об'єкти оподаткування за звітний період, та встановлення відповідальності платників податків за порушення податкового законодавства;

✓ *рівнозначність і пропорційність* — справляння податків з юридичних осіб здійснюється у певній частці від отриманого прибутку й забезпечення сплати рівних податків і зборів на рівні прибутки та пропорційно більших податків і зборів — на більші доходи;

✓ *рівність, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації* забезпечення однакового підходу до суб'єктів господарювання (юридичних і фізичних осіб, уключаючи нерезидентів) при визначенні обов'язків щодо сплати податків і зборів;

✓ *соціальна справедливість* - забезпечення соціальної підтримки малозабезпечених верств населення шляхом запровадження економічно обґрунтованого неоподаткованого мінімуму доходів громадян та застосування

диференційованого і прогресивного оподаткування громадян, які отримують високі та надвисокі доходи;

✓ *стабільність* - забезпечення незмінності податків і зборів та їх ставок, а також податкових пільг протягом бюджетного року;

✓ *економічна обґрунтованість* — установлення податків і зборів на підставі показників розвитку національної економіки та фінансових можливостей з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його доходами;

✓ *рівномірність сплати* — установлення строків сплати податків і зборів, ураховуючи необхідність забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджету для фінансування витрат;

✓ *компетенція* - установлення та скасування податків і зборів, а також пільг їх платникам здійснюються відповідно до законодавства про оподаткування виключно Верховною Радою України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим і сільськими, селищними, міськими радами;

✓ *єдиний підхід* - забезпечення єдиного підходу до розробки податкових законів з обов'язковим визначенням платника податку і збору, об'єкта оподаткування, джерела сплати податку і збору, податкового періоду, ставок податку і збору, строків та порядку сплати податку, підстав для надання податкових пільг;

✓ *доступність* - забезпечення дохідливості норм податкового законодавства для платників податків і зборів.

Податкову систему України складають загальнодержавні податки і збори та місцеві податки і збори.

До загальнодержавних належать такі податки та збори:

- податок на прибуток підприємств;
- податок на доходи фізичних осіб;
- податок на додану вартість;
- акцизний податок;
- збір за першу реєстрацію транспортного засобу;

- екологічний податок;
- рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України;
- рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні;
- плата за користування надрами;
- плата за землю;
- збір за користування радіочастотним ресурсом України;
- збір за спеціальне використання води;
- збір за спеціальне використання лісових ресурсів;
- фіксований сільськогосподарський податок;
- збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства;
- мито;
- збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками;
- збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності.

До місцевих податків належать:

- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- єдиний податок.

До місцевих зборів належать:

- збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;
- збір за місця для паркування транспортних засобів;
- туристичний збір.

Податкове законодавство України складається з Конституції України; Податкового кодексу України; Митного кодексу України та інших законів з питань митної справи у частині регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з оподаткуванням ввізним або вивізним митом операцій з переміщення товарів через митний кордон України; чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України і якими регулюються питання оподаткування; нормативно-правових актів, прийнятих на підставі та на виконання Податкового кодексу та законів з питань митної справи; рішень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків та зборів, прийнятих за правилами, встановленими Податковим кодексом України.

Тема 3. ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

План

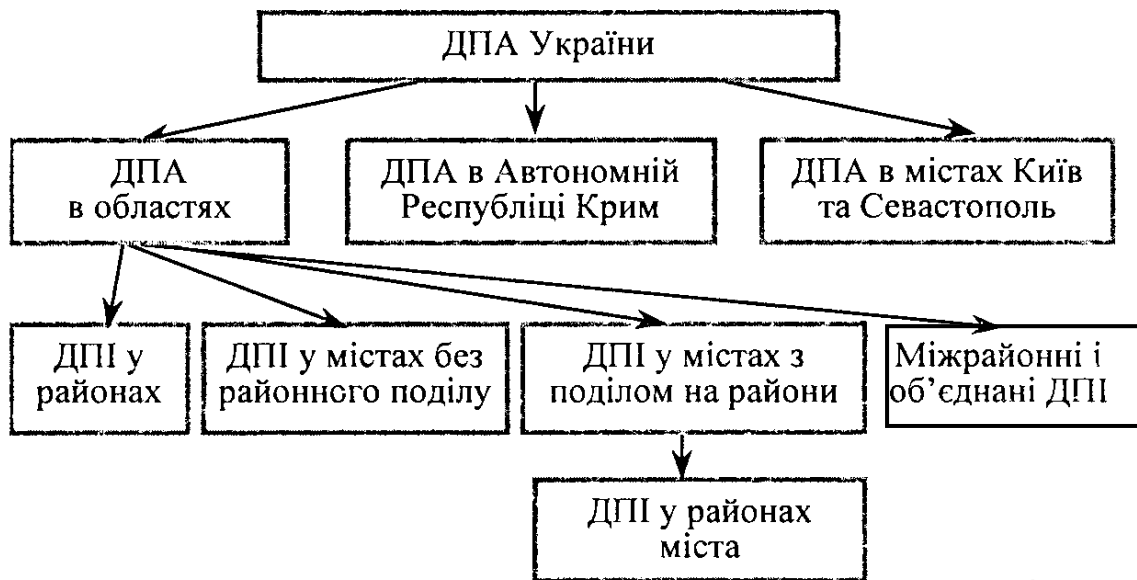
- 1. Структура Державної податкової служби України*
- 2. Функції органів ДПС. Права органів ДПС*
- 3. Податкова міліція та її завдання*

-1-

Податкова служба – це сукупність державних органів, які організують і контролюють надходження податків, податкових і окремих неподаткових платежів.

Податкова служба в Україні створена в січні 1990 року відповідно до Постанови Ради Міністрів колишнього СРСР від 24.01.1990 року № 76 «Про Державну податкову службу». До цього її функції виконували підрозділи МФУ. Зараз в Україні діє Закон «Про Державну податкову службу в Україні» від 04.12.1990 р. № 509-ХІІ, зі змінами і доповненнями. До серпня 1996 року вона включала 2 підрозділи: податкову інспекцію; та податкову поліцію. Для покращення контрольної роботи у сфері оподаткування ці два підрозділи з листопада 1996 року об'єднали в єдиний орган — Державну податкову адміністрацію (ДПА). ДПА здійснює свою діяльність без галузевої підпорядкованості (на правах міністерства).

На сьогоднішній день згідно з Законом України «Про державну податкову службу в Україні» до системи органів ДПС належать: Державна податкова адміністрація України, спеціалізовані державні податкові інспекції, державні податкові адміністрації в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, державні податкові інспекції в районах, містах (крім міст Києва та Севастополя), районах у містах.

Рис. 1. Структура ДПС України

У складі органів ДПС знаходяться відповідні спеціальні підрозділи боротьби з податковими правопорушеннями — податкова міліція.

Державна податкова адміністрація України залежно від кількості платників податків та інших місцевих умов може утворювати міжрайонні (на два і більше районів), спеціалізовані (на дві і більше областей для роботи з окремими категоріями платників), об'єднані (на місто і район) державні податкові інспекції та у їх складі відповідні підрозділи податкової міліції.

Завданнями органів державної податкової служби є:

- здійснення контролю за додержанням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати до бюджетів, державних цільових фондів податків і зборів (обов'язкових платежів), а також неподаткових доходів, установлених законодавством (;

- внесення у встановленому порядку пропозицій щодо вдосконалення податкового законодавства;

- прийняття у випадках, передбачених законом, нормативно-правових актів і методичних рекомендацій з питань оподаткування;

- формування та ведення Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та Єдиного банку даних про платників податків - юридичних осіб;

•запобігання злочинам та іншим правопорушенням, віднесеним законом до компетенції податкової міліції, їх розкриття, припинення, розслідування та провадження у справах про адміністративні правопорушення.

-2-

Найвища ланка ДПС — Головна ДПА України виконує такі функції:

- 1) розробка інструктивного та методологічного забезпечення податкової роботи в Україні;
- 2) затвердження форм податкової звітності;
- 3) інформаційно-консультативна робота серед низових ланок ДПА та платників податків;
- 4) організаційна робота щодо автоматизації діяльності ДПА;
- 5) кадрова політика.

Середня ланка податкової служби включає: ДПА в областях, Автономній Республіці Крим, в місті Севастополі, Києві, у містах з районним поділом. Основне призначення середньої ланки — консультативна робота і забезпечення зв'язку між низовими ДПІ і Головною ДПА України. Очолюють її в областях голови, які призначаються на посаду Кабінетом Міністрів України за поданням голови ДПС України.

Низова ланка включає: ДПІ у районах, у містах без районного поділу, в районах міст.

ДПІ очолюють начальники, які призначаються Головою ДПА України за поданням відповідних підрозділів в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

До основних функцій низової ланки відносяться:

- 1) здійснення контролю за додержанням платниками податків законодавства щодо оподаткування;
- 2) ведення повного і своєчасного обліку платників податків і податкових надходжень;
- 3) перевірка законності у сфері валютних операцій;

4) забезпечення застосування і своєчасності стягнення сум фінансових санкцій та адміністративних стягнень.

Органи державної податкової служби України у своїй діяльності керуються Конституцією України, законами України, іншими нормативно-правовими актами органів державної влади, а також рішеннями Верховної Ради Автономної Республіки Крим і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування з питань оподаткування, виданими у межах їх повноважень.

Органи державної податкової служби мають право:

✓ запрошувати платників податків або їх представників для перевірки правильності нарахування та своєчасності сплати податків та зборів, дотримання вимог іншого законодавства, здійснення контролю за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби;

✓ під час проведення виїзних перевірок отримувати у платників податків (представників платників податків) копії документів, що свідчать про порушення вимог податкового законодавства або іншого законодавства;

✓ проводити перевірки платників податків;

✓ під час проведення перевірок вивчати та перевіряти первинні документи, які використовуються в бухгалтерському та податковому обліку, інші реєстри, фінансову, статистичну звітність, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів;

✓ доступу під час проведення перевірок до територій, приміщень (крім житла громадян) та іншого майна, що використовується для провадження господарської діяльності;

✓ у випадках, встановлених законом, звертатися до суду щодо припинення юридичної особи та підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця про визнання недійсними установчих (засновницьких) документів суб'єктів господарювання;

✓ складатистосовноплатниківподатків—фізичнихосіб та посадовихосібплатниківподатків—юридичнихосібпротоколи про адміністративніправопорушення в порядку, визначеному законом тощо.

-4-

У складі органів державної податкової служби знаходиться відповідний спеціальний підрозділ по боротьбі з податковими правопорушеннями - податкова міліція.

Податкова міліція складається із спеціальних підрозділів по боротьбі з податковими правопорушеннями, що діють у складі відповідних органів державної податкової служби, і здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, виконує оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну та охоронну функції.

Завданнями податкової міліції є:

✓ запобігання злочинам та іншим правопорушенням у сфері оподаткування, їх розкриття, розслідування та провадження у справах про адміністративні правопорушення;

✓ розшук платників, які ухиляються від сплати податків, інших платежів;

✓ запобігання корупції в органах державної податкової служби та виявлення її фактів;

✓ забезпечення безпеки діяльності працівників органів державної податкової служби, захисту їх від протиправних посягань, пов'язаних з виконанням службових обов'язків.

Податкова міліція відповідно до покладених на неї завдань:

1) приймає і реєструє заяви, повідомлення та іншу інформацію про злочини і правопорушення, віднесені до її компетенції, здійснює в установленому порядку їх перевірку і приймає щодо них передбачені законом рішення;

2) здійснює відповідно до закону оперативно-розшукову діяльність, досудову підготовку матеріалів за протокольною формою, а також проводить дізнання та досудове (попереднє) слідство в межах своєї компетенції, вживає заходів до відшкодування заподіяних державі збитків;

3) виявляє причини і умови, що сприяли вчиненню злочинів та інших правопорушень у сфері оподаткування, вживає заходів до їх усунення;

4) забезпечує безпеку діяльності органів державної податкової служби та їх працівників;

5) запобігає, виявляє, припиняє корупційні діяння або інші правопорушення, пов'язані з корупцією, працівників органів державної податкової служби;

7) збирає, аналізує, узагальнює інформацію щодо порушень податкового законодавства, прогнозує тенденції розвитку негативних процесів кримінального характеру, пов'язаних з оподаткуванням.

Тема 4. ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

План

1. *Сутність, об'єкт, суб'єкт та мета податкового менеджменту*
2. *Поняття податкової роботи*
3. *Контрольна робота органів ДПА щодо розрахунків платників податків з державою*

-1-

Об'єктом впливу в податковій сфері є відносини, що виникають між державою та платниками з приводу сплати податків і обов'язкових платежів до бюджету та державних цільових фондів.

Органи законодавчої та виконавчої влади, контролюючі органи у сукупності з платниками податків створюють коло *суб'єктів* податкового менеджменту.

Таким чином, *податковий менеджмент*, — це процес управління податковою системою з метою реалізації податкової політики.

Метою податкового менеджменту на *макроекономічному рівні* є забезпечення доходної частини бюджету та впливу податків на розвиток підприємництва і соціальної сфери.

Метою податкового менеджменту на *мікроекономічному рівні* є своєчасне та повне виконання зобов'язань платника податків відповідно до діючого законодавства. Податковий менеджмент на мікрорівні передбачає прогнозування і планування податків, податковий облік, внутрішній контроль оподатковуваних баз.

Функції податкового менеджменту — це певний вид діяльності в управлінні, що відокремився в процесі спеціалізації управлінської праці. До них належать: планування, організація, координація, стимулювання і контроль.

Планування — це наукове передбачення розвитку і визначення шляхів здійснення розширеного відтворення. Податкове планування, будучи органічною

частиною планування фінансів країни, забезпечує узгоджену взаємодію всіх його елементів.

Організація як функція управління податковою системою виражається, насамперед, у виборі і формуванні системи органів управління, порядку їх підпорядкованості, встановленні прав і обов'язків кожного органу. У ширшому розумінні ця функція передбачає також розробку нових методів оподаткування, наприклад зміну бази, ставки, податкових пільг, порядку подання декларацій тощо. Результат виконання функції організації полягає у створенні структури органів управління, закріпленої у відповідних положеннях, посадових інструкціях та інших нормативних документах.

Координація в області управління податковою системою передбачає забезпечення єдності дій податкових органів по усуненню диспропорцій у передбачених бюджетом планових завданнях з податків і зборів, які виникають внаслідок зміни соціально-економічних та фінансових умов.

Стимулювання означає, що органи управління пов'язують активність людей із задоволенням їх матеріальних і духовних потреб. Сплата податків до Державного бюджету пов'язана з необхідністю задоволення потреб платників податків у безпеці, правовому захисті, фінансуванні частини витрат на освіту, охорону здоров'я, науку і культуру за рахунок державних коштів.

Стимулювання означає і певну матеріальну відповідальність за своєчасну і повну сплату податків.

Контроль. Податковий контроль розглядається з двох сторін: як функція або елемент державного управління економікою та як особлива діяльність з виконання податкового законодавства.

Податкова робота — це діяльність платників податків, ДПА та інших державних органів щодо законодавчого закріплення справляння податків, внесення їх до бюджету та контролю за їх надходженням.

З метою обліку нарахованих і сплачених платежів державними податковими інспекціями щорічно відкриваються особові рахунки. Вони відкриваються на кожний вид платежу платника. При цьому номери особових рахунків юридичних і фізичних осіб (підприємців) повинні відповідати ідентифікаційним кодам Державного реєстру. Особові рахунки ведуться на комп'ютерах згідно з АРМами.

Нарахування платежів в особових рахунках платників здійснюються на підставі таких документів:

- податкових декларацій, звітів, рахунків, платіжних повідомлень, довідок платників про авансові платежі;
- рішень начальника (заступника начальника) державної податкової інспекції за актами перевірок, проведених інспекторами державних податкових інспекцій та інших.

Подані платниками документи про нарахування платежів реєструються, після чого передаються до відділу обліку та звітності для проведення відповідних нарахувань у картках особових рахунків.

Документами, що надходять до органів державної податкової служби, як підтвердження сплати платежів до бюджету, є одержані від:

- 1) органів державного казначейства: відомості про зарахування платежів до бюджету, про повернення надмірно сплачених сум у вигляді електронного реєстру розрахункових документів; копії розрахункових документів про сплату платежів до державного бюджету за безготівковим розрахунком тощо;
- 2) фінансових органів: реєстр розрахункових документів про сплату платежів до місцевого бюджету; копії розрахункових документів про сплату до місцевого бюджету за безготівковим розрахунком та ін.

Для забезпечення правильності зарахування платежів згідно з бюджетною класифікацією державні податкові інспекції 1 грудня кожного року подають відповідним установам банків списки платників кожного району, міста із

зазначенням виду платежу, а також підрозділів бюджетної класифікації доходів, символів звітності Національного банку та номерів рахунків, на які повинні зараховуватися платежі.

На 1 січня державними податковими інспекціями проводиться звірка розрахунків з бюджетом всіх платників за всіма податками та неподатковими платежами. При збігу сальдо розрахунків за даними платника з даними державної податкової інспекції розрахунки на 1 січня вважаються звіреними і акт звірки розрахунків не складається. Якщо сальдо з бюджетом на 1 січня за даними платника не збігається з даними державної податкової інспекції, звірка розрахунків оформляється складанням акта.

-3-

Контрольна робота ДПА серед платників податків по дотриманню законодавства щодо оподаткування здійснюється через проведення камеральних та документальних перевірок.

Камеральна перевірка — це перевірка, яка проводиться шляхом співставлення даних фінансового звіту і арифметичного підрахунку показників звітності. Вона здійснюється без виїзду до платників податків, як у присутності, так і без участі посадових осіб підприємств.

Документальна перевірка проводиться працівниками ДПА із обов'язковим виїздом до платників податків і в присутності посадових осіб. Такій перевірці підлягають:

- 1) перевірка арифметичних підрахунків;
- 2) співставлення даних первинних бухгалтерських документів, показників аналітичного і синтетичного обліку з даними податкового звіту;
- 3) перевірка правильності визначення податкової бази і податкових зобов'язань;
- 4) перевірка правильності ведення бухгалтерського та інших видів обліку;
- 5) перевірка правильності складання розрахункових та інших документів;
- 6) інше.

На основі документальної перевірки податковим інспектором складається акт, який підписується податковим інспектором, керівником підприємства, головним бухгалтером (3—5 екземплярів).

Якщо в результаті перевірки виявлено будь-яке порушення, то головою ДПІ складається протокол на посадових осіб про притягнення до адміністративної відповідальності і постанова чи рішення про застосування фінансових санкцій до платника податків.

Тема 5. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

План

1. Платники та об'єкт оподаткування
2. Порядок визначення доходів та їх склад
3. Склад витрат та порядок їх обчислення
4. Ставки податку, порядок його нарахування та сплати

-1-

Порядок адміністрування податку на прибуток підприємств, перелік його платників ставок та об'єктів оподаткування зазначено у розділі 3 Податкового кодексу України.

Платниками податку з числа резидентів є:

- ✓ суб'єкти господарювання – юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами;
- ✓ неприбуткові установи та організації у разі отримання прибутку від неосновної діяльності та/або доходів, що підлягають оподаткуванню.

Платниками податку з числа нерезидентів є:

- ✓ юридичні особи, що створені в будь-якій організаційно-правовій формі, та отримують доходи з джерелом походження з України.

Об'єктом оподаткування є прибуток, який визначається шляхом зменшення суми скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат платника податку.

Об'єкт оподаткування = ВД-ВВ

-2-

Валові доходи підприємства (ВД) — це загальна сума доходів від усіх видів діяльності, отриманих (нарахованих) платником податку протягом звітного періоду у грошовій, матеріальній, нематеріальній формах, як на території України, так і поза її межами.

Валовий дохід = виручка від реалізації - матеріальні затрати (без зарплати),

або

Валовий дохід = прибуток + заробітна плата;

Прибуток (Чистий дохід) = виручка від реалізації - собівартість,

або

Прибуток (Чистий дохід) = валовий дохід - заробітна плата.

До валових доходів відносять (див ст. 11 роздаткового матеріалу):

- ✓ доходи від реалізації товарів, продукції, робіт або послуг;
- ✓ доходи від здійснення банківських, страхових та інших фінансових операцій, торгівлі борговими зобов'язаннями (вимогами) та валютними цінностями;
- ✓ доходи від спільної діяльності, операцій лізингу, володіння борговими вимогами, дивіденди, проценти, роялті;
- ✓ суми штрафів та/або неустойки чи пені, фактично отримані за рішенням сторін договору або відповідних державних органів, суду;
- ✓ вартість товарів, робіт, послуг, безоплатно отриманих платником податку у звітному періоді;
- ✓ суми поворотної фінансової допомоги, отриманої платником податку у звітному податковому періоді;
- ✓ суми дотацій, субсидій, капітальних інвестицій із фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або бюджетів
- ✓ інші доходи, визначені ПКУ.

Для визначення об'єкта оподаткування не враховуються доходи:

- ✓ сума попередньої оплати та авансів, отримана в рахунок оплати товарів, виконаних робіт, наданих послуг;
- ✓ суми податку на додану вартість;
- ✓ суми коштів або вартість майна, що надходять платнику податку у вигляді прямих інвестицій;
- ✓ суми коштів або вартість майна, отримані платником податку як компенсація (відшкодування) за примусове відчуження державою іншого майна;

- ✓ суми коштів або вартість майна, отримані платником податку за рішенням суду або в результаті задоволення претензій у порядку, встановленому законом;
- ✓ суми коштів у частині надміру сплачених податків та зборів;
- ✓ суми отриманого платником податку емісійного доходу;
- ✓ кошти або майно, що надходять у вигляді міжнародної технічної допомоги, яка надається відповідно до чинних міжнародних договорів;
- ✓ вартість основних засобів, безоплатно отриманих платником;
- ✓ інші види доходів, визначені ПКУ.

ПКУ передбачено наявність певної дати, яка надає можливість віднести до валового доходу нижченаведені доходи за умови настання події, що сталося раніше:

- дата зарахування коштів від покупця на банківський рахунок платника;
- дата відвантаження товарів або продукції, а для робіт (послуг) — дата фактичного надання результатів виконаних робіт або послуг.

-3-

Валові витрати (ВВ) — це сума будь-яких витрат платника податку в грошовій, матеріальній чи нематеріальній формах у вигляді компенсації вартості товарів (робіт, послуг), які виготовляються (купуються) з метою їх подальшого використання у власній фінансово-господарській діяльності платника податку на прибуток.

Витрати, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, складаються із:

- ✓ суми будь-яких витрат, сплачених або нарахованих протягом звітного періоду у зв'язку з підготовкою, організацією, веденням виробництва та реалізацією продукції (робіт, послуг);
- ✓ витрати, понесені платником податку, у вигляді благодійних чи інших внесків та/або вартості товарів (робіт, послуг) до неприбуткових організацій;

- ✓ амортизація основних засобів та нематеріальних активів загальнопромислового призначення;
- ✓ суми коштів за вартість товарів, виконаних робіт, наданих послуг, добровільно перераховані (передані) протягом звітного року до Державного бюджету України або бюджетів місцевого самоврядування;
- ✓ інші витрати, визначені ПКУ.

Не включаються до складу витрат:

- ✓ витрати на організацію та проведення прийомів, презентацій, свят, розваг та відпочинку, придбання та розповсюдження подарунків;
- ✓ суми попередньої (авансової) оплати товарів, робіт, послуг;
- ✓ витрати на погашення основної суми отриманих позик, кредитів;
- ✓ витрати на придбання, виготовлення, будівництво, реконструкцію, модернізацію та інше поліпшення основних засобів;
- ✓ дивіденди;
- ✓ суми штрафів та/або неустойки чи пені за рішенням сторін договору або за рішенням відповідних державних органів, суду, які підлягають сплаті платником податку;
- ✓ інші витрати, передбачені ПКУ.

-4-

Основна ставка податку відповідно до ПКУ становить 16 відсотків. Проте, в перехідних положеннях кодексу зазначено, що:

- з 1 квітня 2011 р. до 31 грудня 2011 р. – **23%**;
- з 1 січня 2012 р. до 31 грудня 2012 р. – **21%**;
- з 1 січня 2013 р. до 31 грудня 2013 р. – **19%**;
- з січня 2014 р. – **16%**.

За ставкою 0 відсотків прибутку від страхової діяльності юридичних осіб у випадках зазначених у пункті 156.2 статті 156 ПКУ.

За ставками 0, 4, 6, 12, 15 і 20 відсотків доходів нерезидентів та прирівняних до них осіб із джерелом їх походження з України у випадках, встановлених статтею 160 ПКУ.

Податок на прибуток = (ВД-ВВ) * Ставку податку

Тема 6. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

План

- 1. Платники податку та об'єкт оподаткування*
- 2. Ставки та порядок обчислення і сплати податку*

-1-

ПДВ — різновид непрямого оподаткування, що є обов'язковим платежем загальнодержавного значення з універсальними ставками і однаковими податковими зобов'язаннями платників податків перед державою. Як й інші непрямі податки, він входить до ціни товарів (робіт, послуг) і сплачується покупцем продавцю у складі вартості придбаного товару. Перерахування податку до бюджету здійснює продавець, але не в загальній сумі податкових зобов'язань, а в сумі податкових зобов'язань, зменшених на суму податку, що сплачений або підлягає сплаті постачальникам.

В основу розрахунку ПДВ покладено методику визначення доданої вартості. **Додана вартість** — це частина валового обороту з реалізації товарів, яка безпосередньо добавляється кожним учасником руху товару до початкової ціни.

Для цілей оподаткування платником податку є:

- ✓ будь-яка особа, що провадить господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням як платник податку;
- ✓ будь-яка особа, що зареєстрована або підлягає реєстрації як платник податку;
- ✓ будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню тощо.

Об'єктом оподаткування є операції платників податку з:

- ✓ постачання товарів (послуг), місце постачання яких розташоване на митній території України;

✓ ввезення/вивезення товарів (супутніх послуг) на митну територію України в митному режимі імпорту або реімпорту;

✓ постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом тощо.

База оподаткування операцій з постачання товарів/послуг визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін.

Не є об'єктом оподаткування операції з:

Найменування операції	Характерна ознака	Перелік операцій
Операції, що оподатковуються за ставкою 0%	Додана вартість створюється (об'єкт оподаткування виникає), ПДВ нараховується за ставкою 0%	<ul style="list-style-type: none"> ✓ експортні операції; ✓ продаж товарів у безмитних магазинах; ✓ надання транспортних послуг з перевезення пасажирів, вантажів за межами митної території України
Операції, що не є об'єктом оподаткування ПДВ	Додана вартість відсутня, передачі права власності не відбувається	<ul style="list-style-type: none"> ✓ нарахування та виплата зарплат, пенсій, стипендій; ✓ емісія цінних паперів; ✓ передача майна на збереження або в оперативну оренду; ✓ надання послуг зі страхування; ✓ обіг валютних цінностей.
Операції, що звільнені від оподаткування ПДВ	Додана вартість створюється, передача права власності відбувається, але ПДВ не нараховується	<ul style="list-style-type: none"> ✓ постачання продуктів дитячого харчування; ✓ постачання послуг із здобуття освіти у навчальних закладах; ✓ товарів спеціального призначення, у тому числі виробів медичного призначення для інвалідів та інших пільгових категорій населення; ✓ постачання послуг з охорони здоров'я закладами охорони здоров'я; ✓ постачання реабілітаційних послуг інвалідам; ✓ надання благодійної допомоги; ✓ постачання (передплати) періодичних видань, друкованих засобів масової інформації та книжок;

--	--	--

-2-

Ставки ПДВ у відповідності до ПКУ встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах:

- а) **17 %**;
- б) **0 %**.

Проте з 1 січня 2011 р. до 31 грудня 2013 р. діє нинішня ставка – **20%**.

Сума податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду.

Право на віднесення сум податку до податкового кредиту виникає у разі здійснення операцій з:

- ✓ придбання або виготовлення товарів (у тому числі в разі їх ввезення на митну територію України) та послуг;
- ✓ придбання (будівництво, спорудження, створення) необоротних активів, у тому числі при їх ввезенні на митну територію України;
- ✓ отримання послуг, наданих нерезидентом на митній території України, та в разі отримання послуг, місцем постачання яких є митна територія України;
- ✓ ввезення необоротних активів на митну територію України за договорами оперативного або фінансового лізингу.

Датою виникнення права платника податку на віднесення сум податку до податкового кредиту вважається:

- ✓ дата списання коштів з банківського рахунка платника податку на оплату товарів/послуг;
- ✓ дата отримання платником податку товарів/послуг, що підтверджено податковою накладною.

ПДВ = податкове зобов'язання – податковий кредит

Одним з головних документів, який надає право платнику ПДВ на податковий кредит, є податкова накладна. Платник податку зобов'язаний надати покупцю (отримувачу) на його вимогу підписану уповноваженою платником особою та скріплену печаткою податкову накладну.

Податковим періодом зі сплати ПДВ є один календарний місяць, а у окремих випадках календарний квартал.

Можливі випадки, коли різниця між податковим зобов'язанням і податковим кредитом дає від'ємне число. У цьому випадку:

- ✓ бюджетному відшкодуванню підлягає частина такого від'ємного значення, яка дорівнює сумі податку, фактично сплаченій отримувачем товарів/послуг у попередніх податкових періодах постачальникам таких товарів/послуг або до Державного бюджету України;

- ✓ залишок від'ємного значення попередніх податкових періодів після бюджетного відшкодування включається до складу сум, що відносяться до податкового кредиту наступного податкового періоду.

Тема 7. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК

План

1. *Поняття та платники акцизного податку.*

2. *Порядок обчислення та сплати акцизного податку.*

-1-

Формою специфічного акцизу в Україні є акцизний податок (АП). *Акцизний податок* — це непрямий податок на окремі товари (продукцію), визначені законом як підакцизні, який включається до ціни цих товарів (продукції).

На відміну від універсальних акцизів, АП справляється за диференційованими ставками залежно від назви та виду товару.

Особливостями сплати АП є те, що його перераховують до бюджету в основному на одному етапі руху товарів від виробника до споживача.

З так званої фіскальної достатності для бюджету АП поступається перед ПДВ, але одночасне їх існування пояснюється необхідністю:

1) існування спільного підходу до регулювання споживання тих чи інших видів товарів;

2) врівноваження отримання надприбутків по виробництву монопольних, високорентабельних товарів;

3) залучення додаткових джерел для формування дохідної частини бюджету.

Щодо так званої соціальної справедливості, то АП має певні переваги у порівнянні з ПДВ:

1) диференційний підхід до оподаткування різних видів товарів;

2) підакцизні товари в основному не є товарами першої необхідності, що пом'якшує регресивність податків на споживання;

3) споживають підакцизні товари (не враховуючи алкогольні напої та тютюнові вироби), як правило, заможні верстви населення.

Акцизний податок в Україні справляється на підставі 6 розділу Податкового кодексу України.

Платниками акцизного податку є:

✓ особа, яка виробляє підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини.

✓ особа – суб'єкт господарювання, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України.

✓ фізична особа – резидент або нерезидент, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню, відповідно до митного законодавства.

Об'єктами оподаткування є операції з:

✓ реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);

✓ реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам;

✓ ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;

Операції з підакцизними товарами, які не підлягають оподаткуванню:

✓ вивезення (експорту) підакцизних товарів (продукції) платником податку за межі митної території України.

✓ ввезення на митну територію України раніше експортованих підакцизних товарів (продукції), у яких виявлено недоліки, що перешкоджають реалізації цих товарів на митній території країни імпортера, для їх повернення експортеру.

Операції з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування:

✓ реалізації легкових автомобілів для інвалідів;

✓ ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України, призначених для офіційного (службового) користування дипломатичними представництвами іноземних держав.

✓ ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції), що використовуються як сировина для виробництва підакцизних

товарів (продукції), за умови пред'явлення органу державної митної служби ліцензії на право виробництва (крім виробництва нафтопродуктів);

✓ ввезення фізичними особами на митну територію України підакцизних товарів (продукції) в обсягах, що не перевищують норм безмитного ввезення, встановлених законом;

✓ реалізації безпосередньо вітчизняними виробниками алкогольних напоїв і тютюнових виробів магазинам безмитної торгівлі.

У разі обчислення податку із застосуванням адвалорних ставок базою оподаткування є:

✓ вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку;

✓ вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку.

У разі обчислення податку із застосуванням специфічних ставок з вироблених на митній території України або ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) базою оподаткування є їх величина, визначена в одиницях виміру ваги, об'єму, кількості товару (продукції), об'єму циліндрів двигуна автомобіля або в інших натуральних показниках.

До підакцизних товарів належать:

✓ спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;

✓ тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;

✓ нафтопродукти, скраплений газ;

✓ автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи,

МОТОЦИКЛИ.

У практиці справляння АП існує три методи визначення належних до сплати податкових зобов'язань.

Перший метод. Акцизний податок обчислюється у фіксованих ставках з одиниці реалізованою товару (продукції). При визначенні сум АП використовується грошовий еквівалент у гривнях до фізичної одиниці товару або в євро з подальшим перерахунком у національну валюту. При застосуванні ставки акцизного податку у гривнях сума АП визначається за формулою:

$$АП = S \cdot N,$$

де АП— сума акцизного податку; S — ставка акцизного податку, перерахована на одиницю виміру; N — кількість товару, визначена у фізичних одиницях виміру.

При застосуванні ставки акцизного податку в євро — за формулою:

$$АЗ = S \cdot N \cdot K,$$

де K — курс гривні до євро станом на перший день відповідного кварталу.

Другий метод. Сума акцизного податку обчислюється у відсотках до оподаткованого обороту.

Спочатку визначається оборот оподаткування шляхом обчислення суми оборотів за встановленими виробником або імпортером максимальними роздрібними цінами, без урахування податку на додану вартість та акцизного податку, окремо за кожним видом товару (продукції) за формулою:

$$O = (M - P) \cdot N,$$

де O — оподатковуваний оборот; M — максимальна роздрібна ціна за кожним видом товару (продукції), задекларована виробником або імпортером таких товарів, P — сума податку на додану вартість та акцизного податку в складі максимальної роздрібною ціни, N — кількість товару у фізичних одиницях виміру за кожним видом товару (продукції).

Після визначеного обороту з продажу обчислюється сума акцизного податку за формулою:

$$АП_1 = V_1 \cdot O,$$

де $АП_1$ — сума акцизного податку за ставками у відсотках до обороту з продажу, V_1 — ставка акцизного податку у відсотках, O — оподатковуваний оборот.

Третій метод. Розраховується по операціях з реалізації товарів, на які одночасно встановлені ставки АП у відсотках з продажу та у фіксованих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції). Сума АП обчислюється шляхом додавання суми акцизного податку, обчисленої за ставками у відсотках до обороту з продажу та суми акцизного податку, обчисленої за ставками у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції), за формулою:

$$\text{Сума АП} = \text{АП}_1 + \text{АП}_2,$$

де АП_1 — сума акцизного податку, обчислена за ставками у відсотках, АП_2 — сума акцизного податку, обчислена за ставками у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції).

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, є дата їх реалізації особою, яка їх виробляє.

Суми податку, що підлягають сплаті, з підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, визначаються платником податку самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діють на дату виникнення податкових зобов'язань.

Контроль за правильністю обчислення і своєчасністю сплати до бюджету податку з підакцизних товарів (продукції), що виробляються на території України, здійснюється органами державної податкової служби.

Тема 8. МИТО

План

- 1. Поняття мита й митного тарифу*
- 2. Нарахування та сплата мита*

-1-

Мито — це вид непрямого оподаткування, яке пов'язане із зовнішньоекономічною діяльністю, тобто це є податок з переміщення товарів при експорті, імпорті, транзиті.

Введення мита як податку має на меті:

- 1) регулювання процесів імпорту, експорту;
- 2) фіскальне значення;
- 3) політико-правове.

Залежно від напрямку руху товарів мито буває:

- 1) ввізне (на товари, що імпортуються);
- 2) вивізне (на товари, що експортуються);
- 3) транзитне.

За способом нарахування мито поділяють на:

- 1) адвалорне, що нараховується у відсотках до митної вартості товарів, які обкладаються митом;
- 2) специфічне, що нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів, які обкладаються митом;
- 3) комбіноване, що поєднує обидва ці види митного оподаткування.

За призначенням мито поділяють на:

- 1) антидемпінгове, що використовується при ввезенні на митну територію України товарів за ціною, яка є суттєво нижчою за їхню конкурентну ціну та при ввезенні товарів з України за ціною, яка суттєво нижча від ціни інших експортерів

подібних товарів, якщо такі операції можуть завдати збитку загальнодержавним інтересам;

2) компенсаційне, що використовується при ввезенні чи вивезенні товарів, під час виробництва яких використовувалася субсидія, якщо таке вивезення чи ввезення загрожує вітчизняним товаровиробникам або перешкоджає розширенню виробництва подібних товарів в Україні;

3) спеціальне, що використовується як захисний засіб, якщо товари ввозяться на митну територію України в таких кількостях чи на таких умовах, які можуть завдати збитку вітчизняним виробникам;

4) сезонне, що встановлюється на окремі товари на термін, не більше чотирьох місяців з моменту його встановлення.

Митний тариф України – це систематизований згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності перелік ставок увізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України.

Єдиний митний тариф України – це систематизований звід ставок мита, якими обкладаються товари та інші предмети, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі цієї території.

-2-

Платниками мита є будь-які фізичні чи юридичні особи, які здійснюють переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів, що підлягають митному оподаткуванню.

Розрізняють три групи платників:

1) резиденти України;

2) нерезиденти у випадках:

а) якщо здійснюється господарська діяльність через постійні представництва, зареєстровані на митній території України;

б) проведення транзитних операцій, пов'язаних з переміщенням товарів транзитом через митну територію України;

3) фізичні особи:

- а) СПД, незалежно від суми експорту чи імпорту;
- б) громадяни, які здійснюють експорт чи імпорт понад встановлену законодавчо норму (еквівалент 200 євро);
- в) які здійснюють імпорт автомобілів та автотранспортної техніки.

Об'єктом оподаткування є:

1) митна вартість товарів, предметів, які переміщуються через митний кордон. Ця величина визначається в українських гривнях і включає:

а) ціну контракту у валюті контракту, помноженій на офіційний курс валюти контракту до валюти України, на день подання вантажно-митної декларації;

б) величину транспортних, інших затрат (страхування) до пункту перетину митного кордону. В окремих випадках до об'єкта оподаткування, крім митної вартості, включають і митні збори.

2) кількість товару в абсолютних вимірах, що переміщується через митний кордон України (якщо використовують ставки мита в євро).

Мито нараховується митним органом України відповідно до законодавства чинного на момент подання митної декларації, і сплачується як у валюті України, так і в іноземній валюті, яку купує НБУ. При визначенні митної вартості і сплаті мита іноземна валюта перераховується у валюту України за курсом НБУ на день подання митної декларації.

Митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є їх ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари, обчислена відповідно до положень Митного кодексу України.

Визначення митної вартості товарів, які імпортуються в Україну, здійснюється за такими методами:

- 1) за ціною договору щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);
- 2) за ціною договору щодо ідентичних товарів;
- 3) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів;
- 4) на основі віднімання вартості;

5) на основі додавання вартості (обчислена вартість);

б) резервного.

Основним є метод визначення митної вартості товарів за ціною договору щодо товарів, які імпортуються (вартість операції).

Залежно від того, які види ставок використовуються для митного оподаткування, існує два методи нарахування належної до сплати суми мита:

1) у разі використання процентних ставок мито розраховується так:

$$\Sigma_{\text{м}} = \text{МВ} \cdot \text{Ставка мита}$$

$$\text{МВ} = \text{Ціна контракту} \cdot \text{Офіційний курс} +$$

+Транспортні затрати до перетину митного контролю

Якщо до об'єкта оподаткування включаються митні збори, тоді: $\Sigma_{\text{м}} = (\text{МВ} + \text{МЗ}) \cdot \text{СМ}$

2) якщо використовуються ставки мита в абсолютних розмірах євро, то сума мита, належного до сплати, визначається так:

$$\Sigma_{\text{м}} = Q \cdot \text{Ставку євро} \cdot \text{Офіц. курс}$$

де Q — кількість товарів, що експортуються чи імпортуються.

Платники мита самостійно визначають належну до сплати суму. В окремих випадках (наприклад, при імпортуванні автомашин) суму мита визначають митні органи. Документом, який є підставою для внесення мита, є вантажна митна декларація. Без сплати мита та відмітки у декларації пропуск товарів через митний кордон не дозволяється.

Сплати мита може здійснюватися:

а) під час перетину митного кордону;

б) при реєстрації товарів, предметів на митній території України;

в) за вексельними розрахунками з відстрочкою платежу.

Належна до сплати сума мита, перераховується платниками на рахунки митних органів, які здійснюють митне оформлення товарів чи майна, або вноситься готівкою в касу митного органу, після чого в установлені строки ці суми перераховуються до бюджету.

За заявою декларанта та наявності гарантії банку митниця має право відстрочити або розстрочити сплату мита, але не більше ніж на один місяць. При несплаті рахунка в строк, вказаний митним органом, сума мита стягується в безспірному порядку з нарахуванням пені за кожний прострочений день.

При справлянні мита встановлена розгалужена система пільг. Так, наприклад, від сплати мита повністю звільняються:

- 1) транспортні засоби, на яких здійснюються регулярні міжнародні перевезення вантажів;
- 2) валюта України, іноземна валюта та цінні папери;
- 3) товари, що підлягають поверненню у власність держави;
- 4) товари та предмети, які внаслідок пошкодження стали непридатними для використання, та багато інших.

Для фізичних осіб встановлені такі пільги. Не підлягають оподаткуванню:

- 1) товари, сукупна вартість яких не перевищує суму, еквівалентну 200 євро;
- 2) товари, що були вивезені під письмове зобов'язання про їх зворотне ввезення і ввозяться назад на митну територію України.

Тема 9. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

План

- 1. Платники податку та об'єкт оподаткування.*
- 2. Склад загального оподаткованого доходу.*
- 3. Податкова знижка і податкова соціальна пільга.*

-1-

Податок на доходи фізичних осіб – це плата фізичної особи за послуги, що надаються їй територіальною громадою, на території якої така фізична особа має податкову адресу або розташовано особу, що утримує цей податок.

Платниками податку є:

- ✓ фізична особа – резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;
- ✓ фізична особа – нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;
- ✓ податковий агент.

Об'єктом оподаткування резидента є:

- ✓ загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
- ✓ доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання);
- ✓ іноземні доходи – доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.

Об'єктом оподаткування нерезидента є:

- ✓ загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні;
- ✓ доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання).

Базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суму податкової знижки такого звітного року.

Загальний оподатковуваний дохід – будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду.

Загальний місячний оподатковуваний дохід складається із суми оподатковуваних доходів, нарахованих (виплачених, наданих) протягом такого звітного податкового місяця.

Загальний річний оподатковуваний дохід дорівнює сумі загальних місячних оподатковуваних доходів, іноземних доходів, отриманих протягом такого звітного податкового року, доходів, отриманих фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності

Об'єкт оподаткування визначається у грошовій та негрошовій формах. При цьому у негрошовій формі він дорівнює вартості нарахованого доходу за звичайними цінами, збільшеними на суму ПДВ (якщо особа є платником ПДВ), акцизного податку (надається підакцизний товар) помножений на коефіцієнт, розрахований за формулою:

$$K = 100 : (100 - Sp),$$

де K — коефіцієнт та Sp — ставка податку на момент нарахування доходу.

При нарахуванні доходів у вигляді заробітної плати об'єкт оподаткування визначається як нарахована сума такої заробітної плати, зменшена на суму ЄСВ, яка відповідно до закону справляється за рахунок найманої особи. Платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отримуваного з джерел походження на території України від одного працедавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги.

$$ПДФО_{зп} = (ЗП - ЄСВ - ПСП) * S_{пдфо}$$

де $ПДФО_{зп}$ – сума ПДФО, що створюється при нарахуванні заробітної плати;

$ЗП$ – загальний місячний оподатковуваний дохід, отриманий у вигляді заробітної плати;

ЄСВ – сума єдиного соціального внеску на обов'язкове загальнодержавне соціальне страхування;

ПСП – податкова соціальна пільга;

$S_{\text{пдфо}}$ - ставка податку на доходи фізичних осіб.

Ставка податку становить 15 відсотків бази оподаткування.

У разі якщо загальна сума отриманих платником податку у звітному податковому місяці доходів перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року, ставка податку становить **17 відсотків** суми перевищення.

Ставка податку становить **5 відсотків** бази оподаткування щодо доходу, нарахованого як:

- ✓ процент на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок;
- ✓ процентний або дисконтний дохід за іменним ощадним (депозитним) сертифікатом;
- ✓ процент на вклад (депозит) члена кредитної спілки у кредитній спілці;
- ✓ доходи у вигляді дивідендів тощо.

Ставка податку становить **30 відсотків** бази оподаткування щодо доходів, нарахованих як виграш чи приз (крім у державній та недержавній грошовій лотереї та виграшу гравця (учасника), отриманого від організатора азартної гри) на користь резидентів або нерезидентів.

Ставка податку становить **10 відсотків** бази оподаткування щодо доходу у формі заробітної плати шахтарів – працівників, які видобувають вугілля, залізну руду, руди кольорових і рідкісних металів, марганцеві та уранові руди, працівників шахтобудівних підприємств, які зайняті на підземних роботах.

-2-

До загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку включаються:

- ✓ доходи у вигляді заробітної плати, нараховані (виплачені) платнику податку відповідно до умов трудового договору (контракту);

✓ суми винагород та інших виплат, нарахованих (виплачених) платнику податку відповідно до умов цивільно-правового договору;

✓ доходи від продажу об'єктів майнових і немайнових прав;

✓ дохід від надання майна в лізинг, оренду або суборенду;

✓ дохід у вигляді дивідендів, вигравшів, призів, процентів;

✓ інвестиційний прибуток від проведення платником податку операцій з цінними паперами, деривативами та корпоративними правами;

✓ дохід у вигляді вартості успадкованого чи отриманого у дарунок майна;

✓ кошти або майно (нематеріальні активи), отримані платником податку як хабар, викрадені чи знайдені як скарб, не зданий державі згідно із законом, у сумах, які визначені обвинувальним вирокком суду незалежно від призначеної ним міри покарання тощо.

До загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку не включаються такі доходи:

✓ сума державної та соціальної матеріальної допомоги, державної допомоги у вигляді адресних виплат та надання соціальних і реабілітаційних послуг відповідно до закону, житлових та інших субсидій або дотацій, компенсацій;

✓ сума доходів, отриманих платником податку у вигляді процентів, що нараховані на цінні папери, емітовані Міністерством фінансів України;

✓ сума відшкодування платнику податку розміру шкоди, заподіяної йому внаслідок Чорнобильської катастрофи, у порядку та сумах, визначених законом;

✓ сума єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування платника податку, що вносяться за рахунок його роботодавця у розмірах, визначених законом;

✓ сума грошового або майнового утримання чи забезпечення військовослужбовців строкової служби тощо.

Платник податку має право на податкову знижку за наслідками звітного податкового року, підстави для нарахування податкової знижки із зазначенням

конкретних сум відображаються платником податку у річній податковій декларації.

До податкової знижки включаються фактично здійснені протягом звітного податкового року платником податку витрати, підтверджені відповідними платіжними та розрахунковими документами, зокрема квитанціями, фіскальними або товарними чеками, прибутковими касовими ордерами.

Платник податку має право включити до податкової знижки у зменшення оподаткованого доходу платника податку за наслідками звітного податкового року такі фактично здійснені ним протягом звітного податкового року витрати:

- частину суми процентів, сплачених таким платником податку за користування іпотечним житловим кредитом;

- суму коштів або вартість майна, переданих платником податку у вигляді пожертвувань або благодійних внесків неприбутковим організаціям;

- суму коштів, сплачених платником податку на користь закладів освіти для компенсації вартості здобуття середньої професійної або вищої освіти такого платника податку та/або члена його сім'ї першого ступеня споріднення, який не одержує заробітної плати.

- ✓ суму коштів, сплачених платником податку на користь закладів охорони здоров'я для компенсації вартості платних послуг з лікування такого платника податку або члена його сім'ї першого ступеня споріднення тощо.

Податкова знижка може бути надана виключно резиденту, загальна сума податкової знижки, нарахована платнику податку в звітному податковому році, не може перевищувати суми річного загального оподаткованого доходу платника податку, нарахованого як заробітна плата, якщо платник податку не скористався правом на нарахування податкової знижки за наслідками звітного податкового року, таке право на наступні податкові роки не переноситься.

Платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги:

Категорія платника податку якому належить податкова соціальна пільга:	Розмір податкової соціальної пільги:
для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, – у розрахунку на кожну таку дитину	дорівнює 100 відсоткам розміру прожиткового мінімуму
<p>а) є одинокою матір'ю (батьком), вдовою (вдівцем) або опікуном, піклувальником – у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;</p> <p>б) утримує дитину-інваліда – у розрахунку на кожну таку дитину віком до 18 років;</p> <p>в) є особою, віднесеною законом до першої або другої категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;</p> <p>г) є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом;</p> <p>г) є інвалідом I або II групи, у тому числі з дитинства;</p> <p>д) є особою, якій присуджено довічну стипендію як громадянину, що зазнав переслідувань за правозахисну діяльність;</p> <p>е) є учасником бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни;</p>	дорівнює 150 відсоткам суми пільги
<p>а) Героєм України, Героєм Радянського Союзу, Героєм Соціалістичної Праці або повним кавалером ордена Слави чи ордена Трудової Слави, особою, нагородженою чотирма і більше медалями "За відвагу";</p> <p>б) учасником бойових дій під час Другої світової війни;</p> <p>в) колишнім в'язнем концтаборів, гетто;</p> <p>г) особою, яка була насильно вивезена з території колишнього СРСР під час Другої світової війни;</p> <p>г) особою, яка перебувала на блокадній території колишнього Ленінграда у період з 8 вересня 1941 року по 27 січня 1944 року.</p>	дорівнює 200 відсоткам суми пільги
Податкова соціальна пільга не може бути застосована до:	

а) доходів платника податку, інших ніж заробітна плата;

б) заробітної плати, яку платник податку протягом звітного податкового місяця отримує одночасно з доходами у вигляді стипендії, грошового чи майнового (речового) забезпечення учнів, студентів, аспірантів, ординаторів, ад'юнктів, військовослужбовців, що виплачуються з бюджету;

в) доходу самозайнятої особи від провадження підприємницької діяльності, а також іншої незалежної професійної діяльності.

Податкова соціальна пільга застосовується до нарахованого платнику податку місячного доходу у вигляді заробітної плати тільки за одним місцем його нарахування (виплати).

Податкова соціальна пільга починає застосовуватися до нарахованих доходів у вигляді заробітної плати з дня отримання роботодавцем заяви платника податку про застосування пільги та документів, що підтверджують таке право.

Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та винагороди), якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень.

З 1-го січня 2011 року до 31 грудня 2014 року соціальна податкова пільга надається в розмірі, що дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року, - для будь-якого платника податку, а з 1 січня 2015 року вона дорівнюватиме 100 відсоткам розміру такого прожиткового мінімуму.

Тема 10. ПЛАТЕЖІ ЗА РЕСУРСИ ТА ПОСЛУГИ

План

- 1. Екологічний податок*
- 2. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу*
- 3. Плата за землю*

-1-

Платниками податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, під час провадження діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюються:

- ✓ викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;
- ✓ скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;
- ✓ розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини;
- ✓ утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені);
- ✓ тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензії строк.

Податок, що справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення у разі використання палива, утримується і сплачується до бюджету податковими агентами під час реалізації такого палива.

До податкових агентів належать суб'єкти господарювання, які:

- ✓ здійснюють оптову торгівлю паливом;
- ✓ здійснюють роздрібну торгівлю паливом.

Об'єктом та базою оподаткування є:

✓ обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;

✓ обсяги та види забруднюючих речовин, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти;

✓ обсяги та види (класи) відходів, що розміщуються у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах протягом звітного кварталу, крім обсягів та видів (класів) окремих відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання, які мають ліцензію на збирання і заготівлю окремих видів відходів як вторинної сировини і провадять статутну діяльність із збирання і заготівлі таких відходів;

✓ обсяги та види палива, реалізованого податковими агентами;

✓ обсяги та категорія радіоактивних відходів, що утворюються внаслідок діяльності суб'єктів господарювання та/або тимчасово зберігаються їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензії строк;

✓ обсяги електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій).

У разі якщо під час провадження господарської діяльності платником податку здійснюються різні види забруднення навколишнього природного середовища та/або забруднення різними видами забруднюючих речовин, такий платник зобов'язаний визначати суму податку окремо за кожним видом забруднення та/або за кожним видом забруднюючої речовини.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу.

-2-

Платниками збору є юридичні та фізичні особи, які здійснюють першу реєстрацію в Україні транспортних засобів.

Транспортні засоби, які є об'єктами оподаткування збором:

✓ колісні транспортні засоби, крім:

а) транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, що закріплені на праві оперативного управління за військовими частинами,

військовими навчальними закладами, установами та організаціями Збройних Сил України;

б) транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, що закріплені на праві оперативного управління за підрозділами служби цивільного захисту;

г) транспортних засобів вантажних, самохідних, що використовуються на заводах, складах, у портах та аеропортах для перевезення вантажів на короткі відстані;

г) транспортних засобів швидкої медичної допомоги;

д) машин і механізмів для сільськогосподарських робіт – товарні позиції;

е) причепів (напівпричепів);

є) мопедів;

ж) велосипедів;

✓ судна, зареєстровані у Державному судновому реєстрі України або у Судновій книзі України;

✓ літаки і вертольоти, зареєстровані у Державному реєстрі цивільних повітряних суден України або у Реєстрі державних повітряних суден України, крім:

а) літаків і вертольотів Збройних Сил України;

б) літаків і вертольотів головного органу у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту населення, а також органів управління та сил цивільного захисту, що виконують завдання цивільного захисту.

База оподаткування визначається:

✓ для колісних транспортних засобів:

а) для мотоциклів, легкових автомобілів (крім легкових автомобілів, обладнаних електродвигуном), автобусів (у тому числі мікроавтобусів), тракторів, вантажних автомобілів (у тому числі сідельних тягачів, інших спеціалізованих та спеціальних вантажних транспортних засобів) – за об'ємом циліндрів двигуна в куб. сантиметрах;

б) для легкових автомобілів, обладнаних електродвигуном, – за потужністю двигуна в кВт;

✓ для суден:

а) для суден, обладнаних двигуном, – за потужністю двигуна в кВт;

б) для суден, які не обладнані двигуном, – за довжиною корпусу судна в сантиметрах;

✓ для літаків, вертольотів – за максимальною злітною масою.

Сума збору обчислюється щодо кожного транспортного засобу як добуток відповідної бази оподаткування, ставки збору та відповідного коефіцієнта.

Збір сплачується за місцем реєстрації транспортних засобів за ставками, які діють на день сплати.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року.

Збір сплачується фізичними та юридичними особами перед проведенням першої реєстрації в Україні транспортних засобів.

-3-

Відповідно до чинного законодавства використання землі в Україні є платним. Це запроваджено з метою формування джерела коштів для фінансування заходів щодо раціонального використання та охорони земель, підвищення родючості ґрунтів, ведення земельного кадастру, здійснення землеустрою.

Платниками податку є:

✓ власники земельних ділянок, земельних часток (паїв);

✓ землекористувачі.

Об'єктами оподаткування є:

✓ земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні;

✓ земельні частки (паї), які перебувають у власності.

Базою оподаткування є:

✓ нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного відповідно до порядку, встановленого цим розділом;

✓ площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Ставки податку за один гектар сільськогосподарських угідь встановлюються у відсотках від їх нормативної грошової оцінки у таких розмірах:

- ✓ для ріллі, сіножатей та пасовищ – 0,1;
- ✓ для багаторічних насаджень – 0,03.

Ставка податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється у розмірі 1 відсотка від їх нормативної грошової оцінки.

Ставки податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких не проведено, встановлюються у таких розмірах:

Групи населених пунктів з чисельністю населення, тис. осіб	Ставки податку, гривень за 1 кв. метр	Коефіцієнт, що застосовується у містах Києві, Сімферополі, Севастополі та містах обласного значення
до 3	0,24	
від 3 до 10	0,48	
від 10 до 20	0,77	
від 20 до 50	1,2	1,2
від 50 до 100	1,44	1,4
від 100 до 250	1,68	1,6
від 250 до 500	1,92	2,0
від 500 до 1000	2,4	2,5
від 1000 і більше	3,36	3,0

Податок за земельні ділянки (в межах населених пунктів) на територіях та об'єктах історико-культурного призначення, використання яких не пов'язано з функціональним призначенням цих територій та об'єктів, справляється у розмірі, обчисленому відповідно до вищезазначеного порядку із застосуванням таких коефіцієнтів:

- ✓ міжнародного значення – 7,5;
- ✓ загальнодержавного значення – 3,75;
- ✓ місцевого значення – 1,5.

Від сплати податку звільняються:

- ✓ інваліди першої і другої групи;
- ✓ фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років;
- ✓ пенсіонери (за віком);
- ✓ ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України

"Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

- ✓ фізичні особи, визнані законом особами, які постраждали внаслідок

Чорнобильської катастрофи.

Від сплати податку звільняються:

- ✓ заповідники, у тому числі історико-культурні, національні природні парки, заказники (крім мисливських), парки державної та комунальної власності, регіональні ландшафтні парки, ботанічні сади, дендрологічні і зоологічні парки, пам'ятки природи, заповідні урочища та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва;

- ✓ дослідні господарства науково-дослідних установ і навчальних закладів сільськогосподарського профілю та професійно-технічних училищ;

- ✓ органи державної влади та органи місцевого самоврядування;

- ✓ дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України;

- ✓ релігійні організації України;

- ✓ дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади;

- ✓ новостворені фермерські господарства протягом трьох років, а в трудонедостатніх населених пунктах – протягом п'яти років з часу передачі їм земельної ділянки у власність.

Базовим податковим (звітним) періодом для плати за землю є календарний рік.

Нарахування фізичним особам сум податку проводиться органами державної податкової служби, які видають платникам до 1 липня поточного року податкове повідомлення-рішення про внесення податку.

Тема 11. ФІКСОВАНИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ПОДАТОК

План

- 1. Платники податку, об'єкт та база оподаткування.*
- 2. Ставки податку та податковий період*
- 3. Порядок нарахування та сплати податку*

-1-

Фіксований сільськогосподарський податок (ФСП) — це інтегрований податок, який справляється з одиниці земельної площі і не змінюється протягом визначеного звітного періоду (за винятком випадків, коли змінюється площа сільськогосподарських угідь).

Платниками податку можуть бути сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарськоготоваровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків.

Новоутворені сільськогосподарські товаровиробники можуть бути платниками податку з наступного року, якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий (звітний) рік, дорівнює або перевищує 75 відсотків.

Не сплачують фіксований сільськогосподарський податок власники та землекористувачі земельних ділянок, переданих для ведення особистого підсобного господарства, обслуговування житлового будинку, городництва, сінокосіння і випасу худоби тощо.

Об'єктом оподаткування податком для сільськогосподарських товаровиробників є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Базою оподаткування податком для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), проведена за станом на 1 липня 1995 року, для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) – нормативна грошова оцінка одного гектара ріллі в Автономній Республіці Крим або в області, проведена за станом на 1 липня 1995 року.

-2-

Розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду для сільськогосподарських товаровиробників залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування):

а) для ріллі, сіножатей і пасовищ – 0,15;

б) для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,09;

в) для багаторічних насаджень – 0,09;

г) для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,03;

г) для земель водного фонду – 0,45;

д) для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди, – 1,0.

Базовим податковим (звітним) періодом для податку є календарний рік.

Розрахунок загальної суми податку здійснюється за формулою:

$$V = V_R + V_S + V_P + V_N + V_f = P_R \cdot \frac{O_r \cdot C_r}{100} + P_S \cdot \frac{O_s \cdot C_s}{100} + P_P \cdot \frac{O_p \cdot C_p}{100} + P_n \cdot \frac{O_n \cdot C_n}{100} + P_f \cdot \frac{O_f \cdot C_f}{100},$$

де P_R, P_S, P_P, P_n, P_f — площі ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень, внутрішніх водойм (для рибницьких, рибальських та риболовецьких

господарств), що належать платнику або надані йому в користування, у тому числі на умовах оренди від неплатників ФСП;

Or, Os, Op, On— грошова оцінка 1 га ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень відповідно до методики, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.1995 за №213;

Cr, Cs, Cp, Cn, Cf— ставка податку у відсотках до грошової оцінки 1 га ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень та земель водного фонду.

-3-

Сільськогосподарські товаровиробники самостійно обчислюють суму податку щороку за станом на 1 січня і до 1 лютого поточного року подають відповідному органу державної податкової служби за місцезнаходженням платника податку та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік.

Сплата податку проводиться щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця, у розмірі третини суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у таких розмірах:

- а) у I кварталі – 10 відсотків;
- б) у II кварталі – 10 відсотків;
- в) у III кварталі – 50 відсотків;
- г) у IV кварталі – 30 відсотків.

Тема 12. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

План

- 1. Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування.*
- 2. Порядок сплати та ставки фіксованого податку.*

1

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених цією главою, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Юридична особа чи фізична особа - підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим цією главою, та реєструється платником єдиного податку у порядку, визначеному цією главою.

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на такі групи платників єдиного податку:

1) перша група – фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню, та обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 150 000 гривень;

2) друга група – фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв:

- ✓ не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб;
- ✓ обсяг доходу не перевищує 1 000 000 гривень.

3) третя група – фізичні особи - підприємці, які протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв:

- ✓ не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб;
- ✓ обсяг доходу не перевищує 3 000 000 гривень;

4) четверта група – юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, які протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв:

- ✓ середньооблікова кількість працівників не перевищує 50 осіб;
- ✓ обсяг доходу не перевищує 5 000 000 гривень.

Доходом платника єдиного податку є:

- 1) для фізичної особи - підприємця - дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій);
- 2) для юридичної особи – будь-який дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду.

До складу доходу, не включаються:

- 1) суми податку на додану вартість;
- 2) суми коштів, отриманих за внутрішніми розрахунками між структурними підрозділами платника єдиного податку;
- 3) суми фінансової допомоги, наданої на поворотній основі, отриманої та поверненої протягом 12 календарних місяців з дня її отримання, та суми кредитів;
- 4) суми коштів цільового призначення, що надійшли від Пенсійного фонду та інших фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, з бюджетів або державних цільових фондів, у тому числі в межах державних або місцевих програм;

5) суми коштів (аванс, передплата), що повертаються покупцю товару (робіт, послуг) – платнику єдиного податку та/або повертаються платником єдиного податку покупцю товару (робіт, послуг), якщо таке повернення відбувається внаслідок повернення товару, розірвання договору або за листом-заявою про повернення коштів;

6) суми коштів у частині надмірно сплачених податків і зборів;

7) дивіденди, отримані платником єдиного податку – юридичною особою.

2

Фіксовані ставки єдиного податку встановлюються сільськими, селищними та міськими радами для фізичних осіб – підприємців, які здійснюють господарську діяльність залежно від виду господарської діяльності, з розрахунку на календарний місяць:

1) для першої групи платників єдиного податку – у межах від 1 до 10 відсотків розміру мінімальної заробітної плати;

2) для другої групи платників єдиного податку – у межах від 2 до 20 відсотків розміру мінімальної заробітної плати.

Відсоткова ставка єдиного податку для третьої та четвертої груп платників єдиного податку встановлюється в розмірі:

1) 3 відсотки від доходу – у разі сплати податку на додану вартість;

2) 5 відсотків від доходу – у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку.

Ставка єдиного податку встановлюється для платників єдиного податку першої, другої і третьої груп у розмірі 15 відсотків:

1) до суми перевищення обсягу доходу;

2) до доходу, отриманого від провадження діяльності, не зазначеної у свідоцтві платника єдиного податку, віднесеного до першої або другої груп;

3) до доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначений у цій главі;

4) до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування.

Ставки єдиного податку для платників четвертої групи встановлюються у подвійному розмірі ставок:

1) до суми перевищення обсягу доходу;

2) до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування.

Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку першої групи є календарний рік.

Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку другої – четвертої груп є календарний квартал.

Платники єдиного податку першої та другої груп сплачують єдиний податок шляхом здійснення авансового внеску не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця.

Платники єдиного податку третьої та четвертої груп сплачують єдиний податок протягом десяти календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал.

Тема 13. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ

План

- 1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки*
- 2. Збір за місця для паркування транспортних засобів*
- 3. Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності*
- 4. Туристичний збір*

-1-

Платниками податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової нерухомості.

Об'єктом оподаткування є об'єкт житлової нерухомості.

Не є об'єктом оподаткування:

а) об'єкти житлової нерухомості, які перебувають у власності держави або територіальних громад (їх спільній власності);

б) об'єкти житлової нерухомості, які розташовані в зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, визначені законом;

в) будівлі дитячих будинків сімейного типу;

г) садовий або дачний будинок, але не більше одного такого об'єкта на одного платника податку;

г) об'єкти житлової нерухомості, які належать багатодітним сім'ям та прийомним сім'ям, у яких виховується троє та більше дітей, але не більше одного такого об'єкта на сім'ю;

д) гуртожитки.

Базою оподаткування є житлова площа об'єкта житлової нерухомості.

База оподаткування об'єктів житлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, обчислюється органом державної податкової служби на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, що безоплатно надаються органами державної реєстрації прав на нерухоме майно.

База оподаткування об'єктів житлової нерухомості, що перебувають у власності юридичних осіб, обчислюється такими особами самостійно виходячи з житлової площі об'єкта оподаткування на підставі документів, що підтверджують право власності на такий об'єкт.

Ставки податку встановлюються сільською, селищною або міською радою в таких розмірах за 1 кв. метр житлової площі об'єкта житлової нерухомості:

✓ для квартир, житлова площа яких не перевищує 240 кв. метрів, та житлових будинків, житлова площа яких не перевищує 500 кв. метрів, ставки податку не можуть перевищувати 1 відсоток розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року;

✓ для квартир, житлова площа яких перевищує 240 кв. метрів, та житлових будинків, житлова площа яких перевищує 500 кв. метрів, ставка податку становить 2,7 відсотка розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року.

Обчислення суми податку з об'єктів житлової нерухомості, які знаходяться у власності фізичних осіб, проводиться органом державної податкової служби за місцезнаходженням об'єкта житлової нерухомості.

Податкове повідомлення-рішення про суму податку, що підлягає сплаті, та платіжні реквізити надсилаються органами державної податкової служби платникам за місцезнаходженням об'єкта житлової нерухомості до 1 липня звітного року.

-2-

Платниками збору є юридичні особи, їх філії (відділення, представництва), фізичні особи – підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.

Об'єктом оподаткування є земельна ділянка, яка згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги.

Ставки збору встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за 1 квадратний метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі від 0,03 до 0,15 відсотка мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року.

-3-

Платниками збору є суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи – підприємці), їх відокремлені підрозділи, які отримують в установленому цією статтею порядку торгові патенти та провадять такі види підприємницької діяльності:

а) торговельна діяльність у пунктах продажу товарів;

б) діяльність з надання платних побутових послуг за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України;

в) торгівля валютними цінностями у пунктах обміну іноземної валюти;

г) діяльність у сфері розваг (крім проведення державних грошових лотерей).

Не є платниками збору за провадження торговельної діяльності та діяльності з надання платних послуг такі суб'єкти господарювання:

а) аптеки, що перебувають у державній та комунальній власності;

б) розташовані у селах, селищах і містах районного значення підприємства та організації споживчої кооперації;

в) фізичні особи – підприємці, які провадять торговельну діяльність у межах ринків усіх форм власності;

г) фізичні особи – підприємці, які здійснюють продаж вирощених в особистому підсобному господарстві, на присадибній, дачній, садовій і городній ділянках продукції рослинництва і тваринництва, свійської худоби та птиці;

д) суб'єкти господарювання, утворені громадськими організаціями інвалідів, які мають податкові пільги згідно із законодавством та здійснюють торгівлю виключно продовольчими товарами вітчизняного виробництва та продукцією, виготовленою на підприємствах "Українське товариство сліпих", "Українське товариство глухих", а також фізичними особами – інвалідами, зареєстрованими відповідно до закону як підприємці;

е) суб'єкти господарювання, які провадять торговельну діяльність виключно з використанням таких видів товарів вітчизняного виробництва: хліб і хлібобулочні вироби; борошно пшеничне та житнє; сіль, цукор, олія соняшникова і кукурудзяна; молоко і молочна продукція, крім молока і вершків згущених із домішками і без них; продукти дитячого харчування; безалкогольні напої; морозиво; яловичина та свинина; свійська птиця; яйця; риба; ягоди і фрукти; мед та інші продукти бджільництва, бджолоінвентар і засоби захисту бджіл; картопля і плодоовочева продукція; комбікорм для продажу населенню тощо.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності та діяльності з надання платних послуг встановлюється в таких межах:

а) на території міста Києва та обласних центрів – від 0,08 до 0,4 розміру мінімальної заробітної плати;

б) на території міста Севастополя, міст обласного значення (крім обласних центрів) і районних центрів – від 0,04 до 0,2 розміру мінімальної заробітної плати;

в) на території інших населених пунктів – до 0,1 розміру мінімальної заробітної плати.

-4-

Туристичний збір – це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету.

Платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення туристичного збору, та отримують (споживають) послуги з тимчасового

проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Платниками збору не можуть бути особи, які:

- а) постійно проживають, у тому числі на умовах договорів найму, у селі, селищі або місті, радами яких встановлено такий збір;
- б) особи, які прибули у відрядження;
- в) інваліди, діти-інваліди та особи, що супроводжують інвалідів I групи або дітей-інвалідів (не більше одного супроводжувачого);
- г) ветерани війни;
- г) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;
- д) особи, які прибули за путівками та курсовками в санаторії та пансіонати.

Ставка встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 відсотка до бази справляння збору.

Базою справляння є вартість усього періоду проживання (ночівлі) в місцях, за вирахуванням податку на додану вартість.

Податкові агенти справляють збір під час надання послуг, пов'язаних з тимчасовим проживанням (ночівлею), і зазначають суму сплаченого збору окремим рядком у рахунку (квитанції) на проживання.

Тема 14. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК

План

1. Платники податку та об'єкт оподаткування
2. Ставки та порядок обчислення і сплати податку

1

Правові та організаційні засади забезпечення збору та обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування визначає Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування-консолідований страховий внесок, збіряко здійснюється до системизагальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб та членів їхніх сімей на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Платниками єдиного внеску є:

1) роботодавці:

✓ підприємства, установи та організації, інші юридичні особи, утворені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, чи за цивільно-правовими договорами;

✓ фізичні особи - підприємці, зокрема ті, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством про працю, чи за цивільно-правовим договором;

✓ фізичні особи, які забезпечують себе роботою самостійно, та фізичні особи, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту);

2) працівники - громадяни України, та особи без громадянства, які працюють:

✓ на підприємствах, в установах та організаціях, в інших юридичних осіб;

✓ у фізичних осіб - підприємців на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством;

✓ у фізичних осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, та в інших фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту);

3) фізичні особи - підприємці, в тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування, та члени сімей цих осіб, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності тощо.

2

Єдиний внесок нараховується:

✓ на суму нарахованої заробітної плати за видами виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі та суму винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами;

✓ для платників, які обрали спрощену систему оподаткування, - на суми, що визначаються такими платниками самостійно для себе та членів сім'ї, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності тощо.

Для підприємців на загальній системі оподаткування та спрощенців встановлена однакова ставка внеску, що дорівнює 34,7% бази оподаткування.

Мінімальний страховий внесок визначається розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати на розмір внеску, встановлений законом.

$$\text{ЄСВ} = \text{МЗП} * 34,7\%$$

ЄСВ повинен бути сплачений не пізніше 20 числа місяця, наступного за звітним. Роботодавці повинні сплачувати єдиний внесок під час кожної виплати заробітної плати. Сплата єдиного внеску відбувається шляхом перерахування коштів на відповідний банківський рахунок.

Не підлягають оподаткуванню ЄСВ:

- ✓ одноразова допомога працівникам, які виходять на пенсію згідно із законодавством та колективними договорами;
- ✓ вихідна допомога в разі припинення трудового договору;
- ✓ відшкодування, нараховані працівникам за час затримки розрахунку при звільненні;
- ✓ витрати на відрядження;
- ✓ відшкодування працівникам витрат на придбання ними спецодягу та інших засобів індивідуального захисту в разі невідачі їх роботодавцем;
- ✓ вартість подарунків до свят і квитків на видовищні заходи для дітей працівників;
- ✓ платіж згідно з договорами добровільного медичного та пенсійного страхування працівників і членів їх сімей.

Порядок нарахування ЄСВ

№ з/п	Платники ЄСВ	За кого сплачують ЄСВ	База (об'єкт) нарахування ЄСВ	Ставка ЄСВ
1	2	3	4	5
1	Роботодавці:	<i>наймані працівники, окрім згаданих у рядках 2-4 цієї таблиці;</i>	<i>сума нарахованої зарплати за видами виплат, які включають основну та додаткову зарплату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у т.ч. в натуральній формі, що визначаються відповідно до Закону про оплату праці (сума нарахованої зарплати)</i>	<i>від 36,76 % до 49,7 % (залежно від класу професійного ризику), 36,3 % - для бюджетних установ</i>
			<i>сума оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за коштом роботодавця, сума допомоги з тимчасової непрацездатності (сума лікарняних)</i>	33,2 %
		<i>наймані працівники із числа осіб льотних екіпажів</i>	<i>сума нарахованої зарплати</i>	45,96 %
			<i>сума лікарняних</i>	33,2 %
		<i>фізособи, із якими укладено цивільно-правові договори ЦПД</i>	<i>сума винагороди фізособам за виконання робіт (надання послуг) за ЦПД (окрім винагороди за ЦПД із підприємцями)</i>	34,7 %
2	Підприємства, установи й організації, у яких працюють інваліди. ! Якщо інвалід працює в приватного підприємця, то діють правила, зазначені в рядку 1 таблиці	<i>наймані працівники - інваліди</i>	<i>сума нарахованої зарплати</i>	8,41 %
			<i>сума лікарняних</i>	33,2 %
		<i>фізособи – інваліди, з якими укладено ЦПД, у тому числі наймані працівники – інваліди</i>	<i>сума винагороди за виконання робіт (надання послуг) за ЦПД (окрім ЦПД із підприємцями)</i>	34,7 %

1	2	3	4	5
3	Підприємства та організації всеукраїнських громадських організацій інвалідів, зокрема товариств УТОГ та УТОС, у яких кількість інвалідів не менше	<i>усі наймані працівники</i>	<i>сума нарахованої зарплати</i>	5,3 %
			<i>сума лікарняних</i>	33,2 %
		<i>фізособи – інваліди, з якими укладено ЦПД, у тому числі наймані</i>	<i>сума винагороди за виконання робіт (надання послуг) за ЦПД (окрім ЦПД із</i>	34,7 %

	50 % загальної чисельності працюючих, і за умови, що фонд оплати праці таких інвалідів становить не менш як 25 % суми витрат на оплату праці	працівники – інваліди	підприємцями)	
4	Підприємства та організації громадських організацій інвалідів, зокрема товариств УТОГ та УТОС, у яких кількість інвалідів не менше 50 % загальної чисельності працюючих, і за умови, що фонд оплати праці таких інвалідів становить не менш як 25 % суми витрат на оплату праці	наймані працівники - інваліди	сума нарахованої зарплати	5,5 %
			сума лікарняних	33,2 %
		фізособи – інваліди, з якими укладено ЦПД, у тому числі наймані працівники – інваліди	сума винагороди за виконання робіт (надання послуг) за ЦПД (окрім ЦПД із підприємцями)	34,7 %
		наймані працівники, яким не встановлено інвалідність	діють правила з ряд. 1 цієї таблиці	
5	Військові частини та органи, які виплачують грошове забезпечення, допомогу або компенсацію відповідно до законодавства	військовослужбовці (окрім військовослужбовців строкової служби)	сума грошового забезпечення	34,7 %
		особи, які проходять строкову службу		
		батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу, прийомні батьки, які отримують грошове забезпечення	сума грошового забезпечення	33,2 % ¹
		особи, які отримують допомогу по догляду за дитиною до трьох років	сума допомоги	33,2 % ¹
		непрацююча працездатна особа, яка доглядає: за дитиною-інвалідом, за інвалідом I групи, за престарілим згідно медичного висновку	сума допомоги або компенсації	33,2 % ¹

1	2	3	4	5
6	Фізособи-підприємці (крім тих, які обрали спрощену систему оподаткування) та члени сімей цих осіб, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності	за себе та членів сім'ї, які беруть участь у провадженні підприємницької діяльності	сума доходу (прибутку ³), отриманого від їхньої діяльності, що підлягає обкладенню податком з доходів	34,7 % ² – обов'язково; 36,6 % ² - якщо особа додатково добровільно бере участь у соцстрахуванні від непрацездатності;
7	Особи, які забезпечують себе роботою	за себе	сума доходу (прибутку), отриманого від	36,21% ² - якщо

	самостійно (займаються незалежною професійною діяльністю, а саме: науковою, літературною, нотаріальною тощо) та отримують дохід безпосередньо від цієї діяльності, за умови, що такі особи не наймані працівники чи підприємці		їхньої діяльності, що підлягає обкладенню податком з доходів	особа додатково добровільно бере участь у соцстрахуванні від нещасного випадку; 38,11% ² - якщо
8	Фізособи-підприємці, які обрали спрощену систему оподаткування та члени сімей цих осіб, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності	за себе та членів сім'ї, які беруть участь у провадженні підприємницької діяльності	суми, що визначаються платниками самостійно для себе та членів сім'ї, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності, але не більше максимальної величини для нарахування ЄСВ	особа додатково добровільно бере участь у соцстрахуванні від непрацездатності та від нещасного випадку
<p>1 Нарухування та сплата внесків у вказаних випадках здійснюється за кошт Держбюджету в порядку, визначеному КМУ, але у розмірі не менше мінімального страхового внеску (мін зарплата, помножена на ставку внеску). Розмір мін зарплати у 2011 р.: з 01.01. – 941 грн., з 01.04. – 960 грн., з 01.10. – 985 грн., з 01.12 – 1004 грн.</p> <p>2 Сума ЄСВ не менше за розмір мінімального страхового внеску за кожен місяць, у якому отримано дохід (прибуток). А для фізособи, які обрали спрощену систему оподаткування, та членів їхніх сімей які беруть участь у провадженні підприємницької діяльності, сума ЄСВ не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску за кожен місяць.</p> <p>3 Сума чистого доходу, який визначається за правилами ст. 177 ПКУ</p>				

Порядок утримання ЄСВ

Платники ЄСВ	Хто утримує та сплачує ЄСВ	База (об'єкт) утримання ЄСВ	Ставка ЄСВ
2	3	4	5
Наймані працівники, крім осіб, згаданих у рядках 2 та 5 цієї таблиці	роботодавці	сума нарахованої зарплати	36 %
Наймані працівники-інваліди, які працюють на підприємствах УТОГ, УТОС	підприємства УТОГ, УТОС	сума нарахованої зарплати	2,85%
Особи, які отримують допомогу з тимчасової непрацездатності	роботодавці	сума оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за кошт роботодавця, сума допомоги з тимчасової непрацездатності(сума лікарняних)	2 %
Фізособи, які виконують роботи (надають послуги) за ЦПД	підприємства, установи та	сума винагороди фізособам за	2,6 %

(окрім фізосіб-підприємців, якщо виконувані роботи (надані послуги) відповідають видам діяльності, зазначеним у свідоцтві про державну реєстрацію їх як підприємців)	організації, а також приватні підприємці, які укладають ЦПД із фізособами, крім ЦПД з підприємцями	виконання робіт (надання послуг) за ЦПД	
Військовослужбовці (окрім військовослужбовців строкової служби)	військові частини та органи, що виплачують грошове забезпечення	грошове забезпечення	2,6 %
Фізособи, які обімають посади, робота на яких зараховується до стажу, що дає право на одержання пенсії відповідно до законів України «Про державну службу», «Про прокуратуру», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», «Про наукову і науково-технічну діяльність» тощо.	роботодавці	сума нарахованої зарплати	6,1 %
		сума лікарняних	2 %
	підприємства, установи та організації, а також приватні підприємці, які за ЦПД виплачують фізособам винагороду	сума винагороди фізособам за виконання робіт (надання послуг) за ЦПД	2,6 %

Штрафи за порушення правил сплати ЄСВ

Зміст порушення	Розмір штрафу	Підстава для рішення про застосування штрафу	Яким документом оформлюють рішення	Пункт Закону про ЄСВ/ Інструкції № 21-5
1	2	3	4	5
Ухилення від взяття на облік або несвоєчасне подання заяви про взяття на облік платниками єдиного внеску, на яких не поширюються дія Закону про держреєстрацію	10 НМДГ (170 грн.)	Акт про зазначене порушення, складений у довільній формі	Рішення про застосування штрафних санкцій (додаток 9 до Інструкції № 21-5)	п. 1 ч. 11 ст. 25/ пп. 7.2.1
Несплата (неперерахування) або несвоєчасна сплата (несвоєчасне перерахування) єдиного внеску	10 % своєчасно не сплачених сум	Дані карток особових рахунків платників	Рішення про застосування штрафних санкцій (додаток 10 до Інструкції № 21-5)	п. 2 ч. 11 ст. 25/ пп. 7.2.2
Донараховування органом ПФУ або платником своєчасно не нарахованого ЄСВ	5 % зазначеної суми за кожен повний або неповний базовий звітний період, за який донараховано таку суму, але не більше 50 % суми донарахованого ЄСВ	Акт перевірки платника ЄСВ чи акт звірки з податковим органом	Рішення про застосування штрафних санкцій (додаток 11 до Інструкції № 21-5)	п. 3 ч. 11 ст. 25/ пп. 7.2.3
<p>Пояснення. Для розрахунку цього штрафу кількість звітних періодів беруть починаючи з місяця, на який припадає термін подання звітності за період, за який донараховано (обчислено) суми ЄСВ, та закінчуючи місяцем, на який припадає отримання таким платником акта перевірки від органу ПФУ або в якому він подав звітність, де зазначено такі донараховані суми. Якщо за результатами перевірки в окремих місяцях виявлено суми донарахованого (своєчасно не обчисленого) ЄСВ, то за кожне таке донараховування (кожен місяць) для дотримання вимог щодо максимального розміру (50 %) штрафу обчислення проводять так:</p>				

1) визначають сукупну суму донарахувань за всіма звітними періодами, у яких вони виявлені; 2) фіксують сукупну суму штрафу за всіма звітними періодами, у яких виявлені донарахування та за якими нараховано такі штрафи; 3) обчислюють максимальний розмір штрафу від сукупної суми донарахувань та порівнюють із фактично нарахованою сумою штрафів, визначеною сукупно за всі звітні періоди, у яких донараховано суми ЄСВ; 4) сплачують суму штрафів, що не перевищує їх максимального розміру				
Неподання, несвоєчасне подання, подання не за встановленою формою звітності	10 НМДГ (170 грн.)	Акт про зазначене порушення, складений у довільній формі	Рішення про застосування штрафних санкцій (додаток 12 до Інструкції № 21-5)	п. 4 ч. 11 ст. 25/пп. 7.2.4
Неналежне ведення бухгалтерської документації, на підставі якої нараховують ЄСВ	Від 8 до 15 НМДГ (від 136 грн. до 255 грн.)	Акт перевірки	Рішення про застосування штрафних санкцій (додаток 13 до Інструкції № 21-5)	п. 5 ч. 11 ст. 25/пп. 7.2.5
Несплата, неповна сплата чи несвоєчасна сплата суми ЄСВ одночасно з видачею сум виплат, на які нараховують ЄСВ (авансові платежі)	10 % таких несплачених або несвоєчасно сплачених суми	Акт перевірки	Рішення про застосування штрафних санкцій (додаток 14 до Інструкції № 21-5)	п. 6 ч. 11 ст. 25/пп. 7.2.6

Тема 15. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В СИТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

План

- 1. Недоліки податкової системи та їх вплив на розвиток економіки*
- 2. Податкова політика як інструмент державного регулювання економіки*

-1-

Проблема податкової політики української держави на сучасному етапі полягає в оптимізації величини фінансових ресурсів, які мобілізуються до доходів бюджетів різних рівнів і тих грошових засобів, що залишаються в розпорядженні підприємницьких структур та фізичних осіб і можуть бути спрямовані на формування фінансового капіталу, але найчастіше використовуються для поточного споживання.

Проявом на практиці податкової політики є податкова система. Існуюча в Україні податкова система має багато недоліків, які негативно позначаються на розвитку економіки, а саме:

1. Значна частина всіх доходів у формі податків, які надходять у розпорядження держави, стягується за допомогою непрямих податків, тобто об'єктом оподаткування є не тільки дохід або прибуток, а й витрати суб'єктів господарювання.
2. Податкова система не стимулює підприємницькі структури накопичувати фінансовий капітал й інвестувати його в основні та оборотні активи.
3. У податковій системі України майже відсутні податки, пов'язані з майном (власністю).
4. Існуюча податкова система неефективна з точки зору держави, але дуже вигідна для чиновників та недобросовісних платників податків, або дає

змогу одним приховувати свої доходи, а іншим отримувати частину цих доходів шляхом «прикриття» несумлінних підприємців.

-2-

Податкова система і податкова політика, що залежить від суб'єктивних намірів державних структур, відносяться до понять надбудови.

Податкова політика — це діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації стягнення податків і платежів. Вона реалізується через систему податків, податкових ставок і пільг. Метою податкової політики є формування державного бюджету за одночасного стимулювання ділової активності підприємців.

Методи державного регулювання можна умовно поділити на прямі і непрямі. Прямі ґрунтуються на владно-розпорядницьких відносинах, а непрямі, до яких належить і політика в сфері оподаткування, передбачають створення економічної зацікавленості або незацікавленості у певних діях. Непрямі методи регулювання найбільш органічно вписуються в існуючу реальність, і тому в рамках ринкової системи вони одержали широке розповсюдження.

Розглядаючи оподаткування в системі державного регулювання, необхідно відзначити деякі його особливості, а саме:

- тісний зв'язок податків з державною владою, для якої вони є найважливішим джерелом доходів;
- примусовий, законодавчо встановлений характер платежів;
- вплив податків на економічні процеси.

Податки в руках одних є засобом стабілізації та економічного прогресу, в інших — процесом саморуйнування. Ось чому, проводячи податкову політику, враховують п'ять основних критеріїв, які забезпечують оптимальний вплив податкової політики на інтереси платників податків і держави:

- фіскальної достатності;

- економічної ефективності;
- соціальної справедливості;
- стабільності;
- гнучкості.

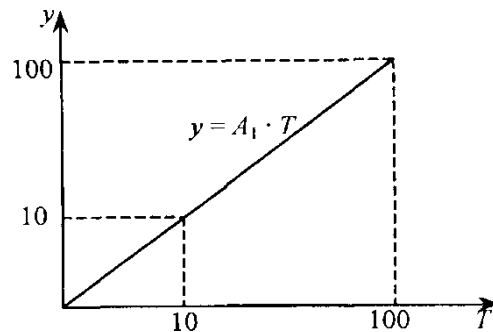
Критерії фіскальної достатності зводяться до того, що, проводячи податкову політику, необхідно забезпечити таку величину податкових надходжень, яка є бажаною для інтересів держави, що виходять з її соціально-економічної доктрини.

1. Досліджується пропорційна залежність між величиною податкових надходжень і рівнем оподаткування:

$$y = A_1 * T$$

y — величина податкових надходжень; A_1 — коефіцієнт залежності; T — норма оподаткування.

Графік залежності норми оподаткування і величини податкових надходжень

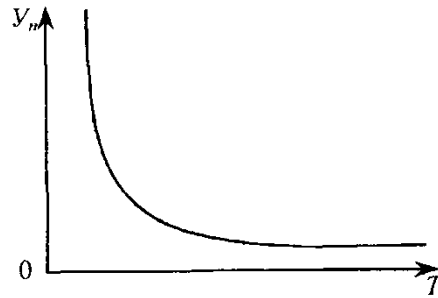
2. Залежність економічної ефективності діяльності суб'єктів господарювання від рівня оподаткування досліджується через прямий вплив податків на величину чистого доходу, прибутку даного суб'єкта. Ця залежність виглядає так:

$$O_i = \frac{A_2}{O}$$

де U_n — величина чистого прибутку;

A_2 — коефіцієнт залежності прибутку від продажу.

Графічно це можна зобразити так:

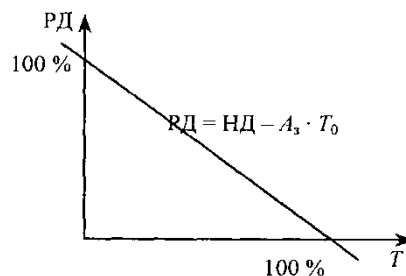
$$\dot{O}_i = \frac{\dot{A}_2}{\dot{O}}$$

3. Суть критерію справедливості доцільно розглядати у двох аспектах:

1) скорочення реальних доходів громадян— платників податків внаслідок сплати податків;

2) повернення частки номінальних доходів, що перерозподіляються за допомогою податків через бюджет у вигляді фінансованих державою суспільних благ і трансфертних платежів (національна безпека, правопорядок, охорона здоров'я і освіта).

Перший аспект відображається так:

$$РД = НД - A_3 \cdot T_0$$

РД — реальні доходи;

НД — номінальні доходи;

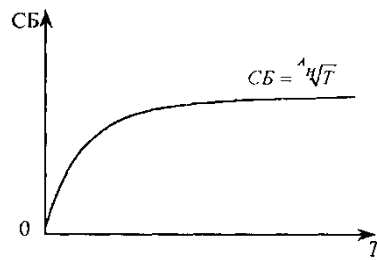
A_3 — коефіцієнт залежності обсягу реальних доходів платників податків від рівня оподаткування;

T_0 — рівень оподаткування.

Як бачимо, рівень оподаткування має обернений вплив на величину реальних доходів: чим вищий рівень оподаткування у державі, тим нижчі реальні доходи громадян.

Другий аспект відображається так:

$$\tilde{N}A = \dot{O}^{\frac{1}{A_t}} = {}^A I \sqrt[O]{\dot{O}}$$

СБ — суспільні блага; Т — норма оподаткування;

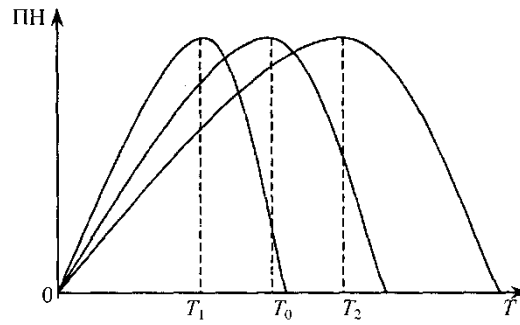
A_n — рівень залежності обсягу суспільних благ від норми оподаткування.

Між величиною рівня оподаткування і розміром СБ існує певна параболічна залежність: із збільшенням рівня оподаткування збільшується розмір фінансованих державою суспільних благ і трансфертних платежів. Але збільшення це не прямолінійне, адже темпи росту СБ відстають від темпів росту норми оподаткування.

В реальному економічному житті необхідним є оптимальне поєднання всіх перерахованих критеріїв. Це досягається за допомогою розв'язання системи рівнянь:

$$\begin{cases} \acute{o} = \dot{A}_1 \cdot \dot{O} \\ \acute{o}_t = \dot{A}_2 / \dot{O} \\ D\ddot{A} = \dot{I}\ddot{A} - \dot{A}_3 \times \dot{O} \\ \tilde{N}A = {}^A I \sqrt[O]{\dot{O}} \end{cases}$$

Розв'язком даної системи рівнянь буде графік:

ПН — податкові надходження;

T_1, T_2 — норма оподаткування залежно від вибору критерію.

Для окремих держав можливі різні варіанти поєднання перших трьох критеріїв. Все залежить від обраних коефіцієнтів залежності $A_i (i = 1... 4)$, основою для встановлення яких є соціально-економічна доктрина держави.

Важливе місце в проведенні податкової політики відводиться критерію стабільності, який передбачає незмінність правового регламентування справляння податків протягом певного податкового періоду. При існуванні цього критерію досягаються два позитивні аспекти:

1) суб'єкти господарювання мають можливість правильно врахувати вплив податків на результати кінцевої діяльності;

2) покращується робота як податкоплатників, так і органів державної податкової адміністрації. Постійно догматичною податкова політика не може бути. Відбуваються зміни в економічних процесах, тому вона повинна своєчасно реагувати на них. У цьому полягає зміст критерію гнучкості. Але зміни мають відбуватися на зламі податкових періодів (один рік закінчується — інший починається). Єдність критеріїв забезпечує оптимальну дієвість податкової політики.

Незважаючи на різноманітність податкових систем у різних країнах світу, існують принципи, які забезпечують загальнонаукові основи побудови податкової системи:

- 1) принцип вигоди та адміністративної зручності;
- 2) принцип платоспроможності;
- 3) принцип визначальної бази.

Принцип вигоди та адміністративної зручності полягає у тому, що втрати внаслідок сплати податків мають бути сумірними з тими вигодами, які платники отримують за рахунок фінансованих із податкових надходжень потреб і суспільних благ. **Суть адміністративної зручності** у тому, що податкова система має бути максимально зручною для податкоплатників і держави з точки зору організації податкової роботи.

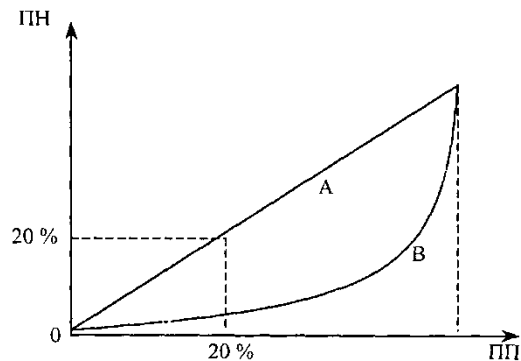
З принципу вигоди випливає, що державна діяльність у формі забезпечення державою суспільних благ має певну ціну, яка набуває форми податків. Ці податкові ціни отримали назву **ціни по Ліндалю**. Рівновага при обміні «податки—блага» виникає у разі, якщо податкові затрати на одиницю фінансованих державою суспільних благ здійснюються з граничною корисністю для кожного податкоплатника. Оптимальною є система, яка забезпечує не менше 80 % граничної корисності.

Принцип платоспроможності декларує, що податковий тягар (величина податкових зобов'язань) має бути чітко визначений

відповідно до платоспроможності податкоплатника (розміру доходів, обсягів споживання, майнового стану). З цим принципом пов'язані горизонтальні на вертикальні рівності в оподаткуванні. **Горизонтальна рівність** передбачає, що платники податків з однаковою платоспроможністю та податковою базою за доходом чи майном сплачують однакові суми протягом певного періоду. **Вертикальна рівність** досягається у разі, якщо платники податків з різною платоспроможністю сплачують різні за обсягом суми, що диференціюються згідно з певними етичними принципами соціальної справедливості.

Ця рівність можлива за умови використання прогресивних ставок в оподаткуванні. Даний принцип вимірюється та оцінюється за допомогою діаграми Лоренца та коефіцієнта Джіні. Діаграма Лоренца дозволяє провести своєрідну паралель між податковими надходженнями до бюджету держави та сумарною кількістю платників податків. Ідеально бажаною є ситуація, коли певна кількість платників (наприклад 20 %), сплачують до бюджету

відповідно двадцятивідсотковий обсяг податкових надходжень (на рисунку це пряма лінія). Дійсний розподіл доходів і податкових зобов'язань, який існує на даний час у тій чи іншій державі, відображає крива лінія.

ПН — податкові надходження;

ПП — платники податків.

Коефіцієнт Джіні визначає ступінь нерівномірності розподілу доходів і податкових зобов'язань шляхом вирахування відношення між кривою Лоренца, яка відображає дійсний розподіл доходів і податкових зобов'язань, та ідеально рівномірним бажаним розподілом:

$$\hat{E} \ddot{A} = \frac{S_A}{S_A + S_B}$$

де КД — коефіцієнт Джіні; S_A — площа A ; S_B — площа B .

Очевидно, що чим більше крива Лоренца нахилиється донизу, тобто чим більше вона ввігнута, тим значнішою є нерівномірність розподілу доходів і податкових зобов'язань, одним із факторів якого є оподаткування.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Митний кодекс України від 11.07.2002 № 92-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 38-39, ст.288
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112
3. Про державну податкову службу в Україні : Закон України станом на 6.08.2011 р. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
4. Про затвердження Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість : наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2011 N 1394. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Про затвердження Порядку оформлення результатів документальних перевірок щодо дотримання податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби, платниками податків - фізичними особами : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1003. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
6. Про затвердження форми Декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання Декларації акцизного податку : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1030. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
7. Про затвердження форми Податкового розрахунку з рентної плати за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1012. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
8. Про затвердження форм податкових розрахунків з плати за користування надрами : наказ Державної податкової служби України від

24.12.2010 N 1013. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

9. Про затвердження форми Податкової декларації зі збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1017. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

10. Про затвердження форми Податкового розрахунку збору за спеціальне використання лісових ресурсів : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1019. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

11. Про затвердження форми Податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності) : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1015. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

12. Про затвердження форми Податкової декларації з фіксованого сільськогосподарського податку : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1016. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

13. Про затвердження форм податкових декларації збору за місця для паркування транспортних засобів та туристичного збору : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1014. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

14. Про затвердження Порядку направлення органами державної податкової служби податкових вимог платникам податків : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1037. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

15. Про затвердження Положення про проведення перевірок стану збереження майна платника податків, яке перебуває у податковій заставі :

наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1039. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

16. Про затвердження Порядку розстрочення (відстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платників податків заставі : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1036. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

17. Про затвердження Порядку призначення та звільнення, а також функції та повноваження податкового керуючого : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1035. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

18. Про затвердження форми Реєстру виданих та отриманих податкових накладних та Порядку його ведення : наказ Державної податкової служби України від 24.12.2010 N 1002. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

19. Про затвердження Порядку формування Реєстру великих платників податків : наказ Державної податкової служби України від 22.12.2010 N 986. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Навчальна література

20. Андрусь О. Податковий кодекс: про всі зміни / [О. Андрусь, Т. Войтенко, Я. Кавторєва та ін.]. — Х. : Фактор, 2011. — 160 с.

21. Бечко П.К. Основи оподаткування / П.К. Бечко, О.А. Захарчук : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] . — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 168 с.

22. Захожай В.Б. Система оподаткування та податкова політика : навч. посібник / Під заг. ред. В.Б. Захожая та Я.В. Литвиненка. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 468 с.

23. Прогнозування макроекономічних наслідків впровадження Податкового кодексу України / [за ред. Ф.О. Ярошенка]. — К. : ДННУ Акад. фін. управління, 2010. — 368 с.

24. Синчак В.П. Система оподаткування у сільському господарстві України: теорія, методологія та практика : моногр. - Хмельницький : ХУУП, 2008. - 476 с.

25. Соколовська А.М. Основи теорії податків / А.М Соколовська : навч. посібн. — К. : Кондор, 2010. — 326 с.

26. Чернелевський Л.М., Редзюк Т.Ю. Податковий облік і контроль : Навч.посіб. – [2-ге вид., перероб. і допов]. — К. : Пектораль, 2006. — 316 с.

Інтернет ресурси

27. Офіційний сайт Верховної ради України : Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.

28. Офіційний сайт Державної податкової служби України : Режим доступу : <http://sts.gov.ua>.

29. Офіційний сайт Державної податкової служби у Миколаївській області : Режим доступу : <http://odra14.gov.ua>.

30. Офіційний сайт Державної митної служби України : Режим доступу : <http://www.customs.gov.ua>.

31. Віртуальний університет Міністерства фінансів України : Режим доступу : <http://edu.minfin.gov.ua>.

32. Сайт інтернет-проекту «Податки та бізнес» : Режим доступу : <http://tax-ua.it-blogs.com.ua>.

33. Інтернет представництво журналу «Вісник податкової служби України» : Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua>.